

ЗВІТ

Про результати акредитаційної експертизи освітньої програми

Заклад вищої освіти	Сумський національний аграрний університет
Освітня програма	5661 Екологія
Рівень вищої освіти	Бакалавр
Спеціальність	101 Екологія

Цей звіт складений за наслідками акредитаційної експертизи згаданої вище освітньої програми, що проводилася Національним агентством із забезпечення якості вищої освіти.

Звіт є результатом роботи експертної групи. Його основним призначенням є систематизація отриманої інформації, її аналіз та безпосереднє оцінювання якості освітньої програми. Звіт призначений як безпосередньо для закладу вищої освіти, так і для широкої громадськості. Він є публічним документом та буде оприлюднений на сайтах Національного агентства і закладу вищої освіти. Він також є підставою для прийняття подальших рішень галузевою експертною радою та Національним агентством.

Детальніше про мету і порядок проведення акредитації можна дізнатися на вебсайті Національного агентства – <https://naqa.gov.ua/>

Використані скорочення:

ID - ідентифікатор

ВСП - відокремлений структурний підрозділ

ЄДЕБО - Єдина державна електронна база з питань освіти

ЄКТС - Європейська кредитна трансферно-накопичувальна система

ЗВО - заклад вищої освіти

ОП - освітня програма

Загальні відомості

1. Інформація про освітню програму

Назва ЗВО	Сумський національний аграрний університет
Назва ВСП ЗВО	не застосовується
ID освітньої програми в ЄДЕБО	5661
Назва ОП	Екологія
Галузь знань	10 Природничі науки
Спеціальність	101 Екологія
Спеціалізація (за наявності)	відсутня
Рівень вищої освіти	Бакалавр
Вид освітньої програми	Освітньо-професійна

2. Відомості про склад експертної групи та акредитаційну експертизу

Склад експертної групи	Ковальчук Наталія Сергіївна, Соніч Іван Іванович, Бахарев Володимир Сергійович (керівник)
Залучений представник роботодавців	не застосовується
Дати візиту до ЗВО	31.03.2021 р. – 02.04.2021 р.

3. Посилання на документи, які підлягають оприлюдненню закладом вищої освіти на своєму вебсайті

Відомості про самооцінювання ОП	https://snau.edu.ua/wp-content/uploads/2021/03/Відомості-самооцінювання-101-Екологія-бакалавр.pdf
Програма візиту експертної групи	https://agro.snau.edu.ua/wp-content/uploads/2021/03/Програма-візиту.pdf

4. Інформація про наявність у звіті інформації з обмеженим доступом

Звіт не містить інформацію з обмеженим доступом

I. Наявність або відсутність підстав для відмови в акредитації, не пов'язаних із відповідністю Критеріям оцінювання якості освітньої програми

На думку експертної групи, підстави для прийняття рішення про відмову в акредитації з підстав, не пов'язаних із відповідністю критеріям оцінювання якості освітньої програми:

відсутні

II. Резюме

Загальні враження про ОП, найголовніші висновки щодо відповідності Критеріям

Цілі освітньої програми є досяжними, чіткими та зрозумілими. Структура та зміст освітньої програми підтверджують її унікальність, відповідають тенденції розвитку спеціальності, ринку праці, галузевого та регіонального контексту, а також досвіду аналогічних вітчизняних та іноземних освітніх програм. Процедури вступу та визнання результатів навчання є доступними та зрозумілими. Система навчання та викладання за освітньою програмою сприяє досягненню заявлених цілей і програмних результатів навчання, має студентоцентризований тренд і відповідає принципам академічної свободи. Система оцінювання здобувачів, в цілому, є чіткою та зрозумілою, контрольні заходи є валідними і заздалегідь доведеними до учасників освітнього процесу. Людські ресурси є достатніми для досягнення цілей ОП. Освітнє середовище є безпечним та достатньо комфортним, у тому числі для осіб з обмеженими можливостями. Залучені матеріальні ресурси дозволяють досягти визначених програмних результатів навчання та забезпечити наукову складову освітнього процесу. Внутрішня система забезпечення якості регламентована відповідним Положенням, забезпечена адміністративною структурою та є дієвою. Прозорість і публічність діяльності ЗВО є достатньою для формування необхідного рівня довіри. Загалом у СНАУ створено освітнє середовище із розумінням пріоритетів якості освіти, що є запорукою успішного досягнення цілей освітньої програми.

Підсумок сильних сторін програми та позитивних практик

Сильними сторонами та позитивними практиками поданої ОП є: 1) Підтверджена роботодавцями актуальність знань, умінь і навичок здобувачів, відповідність сучасним уявленням про фахівця в галузі екології, затребуваність майбутніх випускників на ринку праці. 2) ОП має чітко визначену та підтверджену в процесі експертизи унікальність, засновану на діяльності сталої наукової школи в галузі популяційної екології. 3) Формування індивідуальної освітньої траєкторії забезпечено дієвою процедурою вибору та фактично реалізована здобувачами, у тому числі з використанням платформи Moodle. 4) На ОП є позитивна практика залучення здобувачів першого освітнього рівня до міжнародних програм академічної мобільності з урахуванням, у результаті, здобутків за неформальною освітою. 5) Навчання та викладання за ОП проводиться на високому рівні з використанням результатів наукових досягнень і досвіду міжнародної співпраці. Форми та методи навчання є різноманітними, сучасними та такими, що здатні забезпечити ефективне досягнення визначених ОП програмних результатів навчання. 6) Студентське самоврядування в СНАУ займає активну позицію, забезпечує позитивні практики студентоцентризованості форм і методів навчання, надаючи консультативну та інформаційну підтримку. 7) Випускова кафедра на якій реалізується ОП має тісні довготривалі зв'язки з роботодавцями, які залучаються до реалізації забезпечення внутрішньої системи якості освітнього процесу. 8) Створено та налагоджено роботу внутрішньої системи забезпечення якості освітньої діяльності, яка ефективно реагує на результати внутрішнього та зовнішнього моніторингу. Узагальнюючи можна стверджувати, що в СНАУ в процесі реалізації ОП "Екологія" першого освітнього рівня сформовано культуру якості вищої освіти.

Підсумок слабких сторін програми та рекомендації з її удосконалення

Слабкі сторони ОП та рекомендації експертної групи: 1) Терміново внести відповідні затверджені в СНАУ зміни (у частині приведення у відповідність до Стандарту ВО) в діючі ОПП та НП 2017 та 2018 років. 2) Подавати у навчальному плані підготовки лише узагальнену інформацію щодо обсягу вибіркової частини без конкретизації освітніх компонентів з посиланням на процедуру вибору та відповідний каталог дисциплін. Оприлюднювати затверджений у встановленому порядку перелік загальноуніверситетських дисциплін на офіційному сайті ЗВО. 3) У змістовній частині всіх без виключення ОК, у тому числі - загальноуніверситетських, чітко зазначити компетентності та ПРН, які досягаються в процесі опанування дисципліни відповідно до Стандарту ВО. 4) Доповнити розділ 2 "Положення про порядок визнання в СНАУ результатів навчання, отриманих у неформальній освіті" чітко визначеними критеріями оцінювання здобутих результатів. 5) Розміщувати на титульних сторінках зазначених документів OR-коди, які міститимуть анотовану інформацію щодо особливостей курсу та контактну інформацію. 6) Розширити форми залучення представників роботодавців до освітнього процесу, у частині проведення аудиторних занять безпосередньо в ЗВО. 7) Поширити швидкісний WiFi доступ до мережі інтернет у гуртожитках. 8) Забезпечити дієвість механізму збору та аналізу інформації про кар'єрний шлях випускників та їх участі в моніторингу і перегляді ОП. 9) На офіційній сторінці СНАУ оприлюднювати зауваження та пропозиції стейкхолдерів, що надходять до ЗВО у процесі обговорення проєктів ОП.

III. Аналіз

У цьому розділі експертна група описує встановлені під час акредитаційної експертизи фактичні обставини, аналізує та оцінює їх, а також надає свої рекомендації щодо удосконалення ОП та діяльності за нею за окремими

критеріями.

Критерій 1. Проектування та цілі освітньої програми:

1. Освітня програма має чітко сформульовані цілі, які відповідають місії та стратегії закладу вищої освіти.

Відповідно до заявленої на акредитацію ОП 2020 року, загальною метою реалізації освітньої діяльності є підготовка кваліфікованих конкурентоспроможних фахівців, які мають концептуальні наукові та практичні знання, володіють методами, поняттями, уміннями на рівні, необхідному для розв'язання складних спеціалізованих задач і практичних проблем у сфері екології, охорони довкілля та збалансованого природокористування, у тому числі екологізації агросфери, відповідно до сучасного стану природоохоронної галузі та з урахуванням перспектив її розвитку (https://agro.snau.edu.ua/wp-content/uploads/2021/03/2020_ОПП_ЕКО_БАКАЛАВРИ.pdf). Встановлена мета добре узгоджується з місією СНАУ, відповідно до стратегії розвитку СНАУ на 2021-2025 рр. (<https://snau.edu.ua/wp-content/uploads/2021/01/стратегия.pdf>) - примноження людського капіталу шляхом підготовки фахівців, які розбудовують аграрний сектор і суспільство в цілому на засадах сталого розвитку. А вже досягнення мети, що полягає в екологізації агросфери є можливим лише на засадах збалансованого (сталого) розвитку. Це підтверджується, також, однією із заявлених цінностей СНАУ (відповідно до зазначеної вище стратегії) - сталий розвиток та раціональне природокористування. Під час он-лайн зустрічі з керівництвом ЗВО проректором з науково-педагогічної та навчальної роботи було саме наголошено на тому, що ефективна розбудова агросфери є можливою лише з урахуванням її екологізації в умовах сучасних викликів - антропогенного та техногенного навантаження на об'єкти агропромислового комплексу. В цілому, процес реалізації принципів розвитку СНАУ відповідно до затвердженої стратегії на 2021-2025 рр., а також - стратегічних цілей згідно з стратегією розвитку СНАУ на 2015-2020 рр., здатен забезпечити виконання вимог, передбачених ОП та Стандартом вищої освіти за спеціальністю 101 "Екологія".

2. Цілі освітньої програми та програмні результати навчання визначаються з урахуванням позицій та потреб заінтересованих сторін.

Процесу формування ОП передувало створення в СНАУ робочої (проектної) групи за спеціальністю 101 "Екологія" (https://agro.snau.edu.ua/wp-content/uploads/2021/03/Проектні-групи-на-факультеті_12.05.2020.pdf) відповідно до загальноуніверситетських вимог щодо проектування та оновлення освітніх програм (<https://snau.edu.ua/wp-content/uploads/2020/07/Положення-про-освітні-програми.pdf>). Робочою групою, у складі якої є також здобувач вищої освіти першого освітнього ступеня Ю.Мельник, було здійснено ряд заходів, у тому числі із залученням широкого кола стейкхолдерів з числа здобувачів освіти, роботодавців, академічної спільноти, адміністрації ЗВО. Результати засідання робочої груп, зокрема, відображені у протоколі №2 від 27.02.2020 (https://agro.snau.edu.ua/wp-content/uploads/2021/03/ПРОТОКОЛ_ЕКОЛОГІЯ_СТЕЙКХОЛДЕРИ_2020.pdf). У процесі зустрічі з представниками роботодавців було підтверджено факти обізнаності стейкхолдерів з особливостями поданої ОП, її метою та відповідності визначених програмних результатів навчання вимогам роботодавців у сфері екологічних та агроекологічних досліджень, їх достатності для успішної практичної діяльності. Зокрема, директор НПП "Деснянсько-Старогутський" Кубряков С.В. та заступник начальника держкоінспекції в Сумській області Уваров О.М. підтвердили факти залучення до процесів перегляду й оновлення ОП, участь у обговоренні змістової частини та результатів навчання. Під час он-лайн зустрічей із здобувачами було отримано підтвердження того факту, що здобувачі, по-перше, вважають зміст освітньої складової достатнім для формування загальних та спеціальних компетентностей. По-друге, як стейкхолдери, вони залучаються до процесу розвитку та вдосконалення ОП, їх побажання і думки враховуються. Наприклад, студентка 4-го курсу О.Пяткіна підтвердила факт залучення до засідань робочої групи. Вона зауважила, що пропозиції, прийняті в процесі обговорення в 2019 році, зокрема, у частині збільшення кількості академічних годин з дисциплін "Заповідна справа" та "Нормування антропогенного навантаження" у 2020 році вже реалізовані. Системні зміни в ОП та змістовній частині ОК відбуваються за безпосередньої участі академічного персоналу, що також залучаються до процесів оновлення ОП як стейкхолдери. Під час зустрічі з представниками академічного середовища було отримано вербальні підтвердження зацікавленості й умотивованої участі викладачів у зазначених вище процесах. Для систематизації думки стейкхолдерів СНАУ розроблено анкету стейкхолдерів ОП зі спеціальності 101 "Екологія" (https://docs.google.com/forms/d/1Saf-gnaXlBtVdKSc13HsX-N3iiBa5fx6pUG-Ts3cc8o/viewform?edit_requested=true), проте на час експертизи результати анкетування на відповідній сторінці відсутні.

3. Цілі освітньої програми та програмні результати навчання визначаються з урахуванням тенденцій розвитку спеціальності, ринку праці, галузевого та регіонального контексту, а також досвіду аналогічних вітчизняних та іноземних освітніх програм.

Робочою групою зі спеціальності 101 "Екологія" в СНАУ чітко зазначалося, що процеси формування, розвитку та оновлення ОП не є можливими без детального аналізу тенденцій розвитку спеціальності на основі вивчення досвіду аналогічних вітчизняних (Полтавська аграрна академія та Національний університет біоресурсів та природокористування та іноземних ОП (<https://agro.snau.edu.ua/wp-content/uploads/2021/03/5.-Протокол->

обговорення.pdf). Під час відкритої зустрічі представник Полтавської аграрної академії особисто підтвердив тісну академічну співпрацю в процесах розвитку ОП, саме у частині вивчення й урахування досвіду. Аналіз здобутків Чеських колег з Університету наук про життя, зокрема щодо раціонального використання лісових ресурсів, було враховано в процесі оновлення ОК “Збалансоване природокористування”. Факт використання результатів наукових досліджень закордонних колег (<https://agro.snau.edu.ua/wp-content/uploads/2021/03/7.-ЩОДО-ОК-29.pdf>) підтверджено змістом затвердженої робочої навчальної програми (силабусу) з даної дисципліни (https://agro.snau.edu.ua/wp-content/uploads/2021/03/ОК_29_Збалансоване_природокористування.pdf). У процесі зустрічі з представниками роботодавців було отримано вербальне підтвердження актуальності цілей і програмних результатів навчання за ОП вимогам ринку праці, у тому числі - для потреб заповідних об’єктів, комунальних, державних установ. Варто також відмітити, що значна кількість об’єктів агропромислового комплексу в межах Сумської області (понад 500) визначає потребу фахівців-екологів, які спеціалізуються на питаннях збереження довкілля саме в процесах агровиробництва. З переліку дисциплін вільного вибору (додаток 1 ОПП (https://agro.snau.edu.ua/wp-content/uploads/2021/03/2020_ОПП_ЕКО_БАКАЛАВРИ.pdf)) стає чітко зрозумілим урахування галузевого контексту в підготовці фахівців. Урахування наукових здобутків академічного персоналу СНАУ з питань популяційного аналізу в системі моніторингу та впровадження раціонального, невиснажливого природокористування визначає унікальність заявленої на акредитацію ОП. Урахування особливості ОП здійснено через розширення (відносно вимог Стандарту ВО) переліку спеціальних компетентностей, передбачених ОП, а саме - К27 та К28. Унікальність ОП її належне та визначне місце в системі підготовки екологів в Україні було підтверджено у виступах представників широкого кола навчальних, науково дослідних та академічних установ України під час відкритої зустрічі.

4. Освітня програма дозволяє досягти результатів навчання, визначених стандартом вищої освіти за відповідною спеціальністю та рівнем вищої освіти (за наявності). За відсутності затвердженого стандарту вищої освіти за відповідною спеціальністю та рівнем вищої освіти, програмні результати навчання повинні відповідати вимогам Національної рамки кваліфікацій для відповідного кваліфікаційного рівня.

Стандарт вищої освіти першого (бакалаврського) рівня затверджено й уведено в дію, починаючи з 2018-2019 н.р. Заявлена на акредитацію ОП повною мірою відповідає вимогам Стандарту, як у частині компетентностей і програмних результатів навчання фахівців, так і визначених формах атестації здобувачів (відповідно до ОПП та НП 2019 та 2020 року формою атестації є кваліфікаційна робота), а також - виконанні вимог до наявності системи внутрішнього забезпечення якості вищої освіти - <https://snau.edu.ua/viddil-zabezpechennya-yakosti-osviti/zabezpechennya-yakosti-osviti/> в СНАУ. Визначений ОПП 2020 року перелік обов’язкових компонентів ОП через “Матрицю забезпечення програмних результатів навчання (ПР) відповідними компонентами освітньої програми” дозволяє достатньо збалансовано та повною мірою досягти визначених Стандартом результатів навчання. Варто зазначити, що формою атестації здобувачів 2017 року вступу (4 курс) також здійснюється у формі кваліфікаційної роботи. Проте аналіз документів ЗВО, а саме - ОПП і навчального плану 2017 року (https://agro.snau.edu.ua/wp-content/uploads/2021/03/1.1_ОПП-еко-бак_2017.pdf https://agro.snau.edu.ua/wp-content/uploads/2021/03/1.2_НП_2017.pdf https://agro.snau.edu.ua/wp-content/uploads/2021/03/1.3_Навчальний-план-2017-року_заочна-форма.pdf), ОПП 2018 року (https://agro.snau.edu.ua/wp-content/uploads/2021/03/2.1_ОПП-еко-бак_2018.pdf) показав невідповідність заявленої форми атестації (у 2017 та 2018 роках - комплексний державний іспит. Також, варто відмітити, що ОПП та НП 2018 року відповідно до вимог Наказу МОН про затвердження державного Стандарту №1076 від 04.10.2018 мали бути приведені у відповідність, починаючи з 2018-2019 н.р. Вищезазначені документи СНАУ, доступні з офіційного сайту установи, не відповідають вимогам Стандарту. Під час зустрічей з представниками адміністрації, гарантом програми та представниками деканату факультету агротехнологій та природокористування ЕГ було відзначено ці факти. У відповідь було надано інформацію про те, що згідно з рішенням Вченої ради СНАУ, протокол №11 від 22.04.2019 (витяг додається, додаток 1) в ОП підготовки фахівців зі спеціальності 101 “Екологія” внесено зміни з метою врахування вимог затвердженого Стандарту. Також на ОПП 2018 року підготовлено аналітичну записку, що відображає зазначені зміни (додаток 2). Про факт виконання рішення Вченої ради свідчить зміна форми атестації для випускного курсу (2017 рік вступу), що документально відображено у наказі на затвердження тем випускних кваліфікаційних робіт (додаток 3) та підтверджено під час зустрічі зі здобувачами освіти. Проте таке рішення безпосередньо у документах, що регламентують підготовку студентів, а саме - ОПП та навчальних планах на час проведення експертизи не знайшло відображення.

Загальний аналіз щодо Критерію 1:

Сильні сторони та позитивні практики у контексті Критерію 1.

Цілі ОП добре узгоджуються з місією та Стратегією розвитку СНАУ. До процесів моніторингу та удосконалення ОП залучено широке коло стейкхолдерів. Змістовна частина освітніх компонентів ОП забезпечує актуальність знань, умінь і навичок здобувачів, відповідність сучасним уявленням про фахівця в галузі екології відповідно до затвердженого Стандарту вищої освіти зі спеціальності 101 “Екологія”. ОП, подана на акредитацію має чітко визначену та підтверджену в процесі експертизи унікальність. Особливість ОП урахувано у додаткових (відносно вимог Стандарту) компетентностях К27 та К28 відповідно до затвердженої ОПП 2020 року. Формування ПРН, передбачених ОП, здійснювалося з урахуванням досвіду вітчизняних та іноземних профільних ЗВО.

Слабкі сторони, недоліки та рекомендації щодо удосконалення у контексті Критерію 1.

Недоліком ОП, визначеним в процесі експертизи є відсутність відображення суттєвих змін у процесі підготовки фахівців з вищою освітою за спеціальністю 101 “Екологія” в нормативних документах ЗВО, а саме - ОПП та НП 2017 та 2018 років: 2017 - у частині зміни форми атестації здобувачів, 2018 - як у частині зміни форми атестації, так і щодо приведення у повну відповідність Стандарту ВО. Варто зазначити, що вищезазначені зміни ЗВО прийняті та затверджені, проте - не відображені у вказаних документах. ЕГ рекомендовано терміново внести відповідні зміни в діючі ОПП та НП 2017 та 2018 років. До слабких сторін, на думку ЕГ, варто віднести відсутність відображення результатів анкетування стейкгоल्дерів на сторінці ОП в межах офіційного сайту СНАУ.

Рівень відповідності Критерію 1.

Рівень В

Обґрунтування рівня відповідності Критерію 1.

Визначені програмою підготовки компетентності та встановлені ПРН мають повну відповідність затвердженому Стандарту ВО, формують міцний базис для досягнення узагальнених цілей ОП. Цьому ж сприяє узгодженість галузевого, регіонального аспектів та унікальності ОП з місією та стратегією розвитку СНАУ. Унікальність ОП відображає діяльність визнаної в Україні наукової школи популяційного аналізу у системі моніторингових досліджень, збереженні біорізноманіття і забезпеченні раціонального природокористування. До проектування програми залучені стейкголдери як з числа роботодавців, так і здобувачів вищої освіти. В процесі проектування ОП використано досвід профільних українських і закордонних ЗВО. Недоліки відсутні, проте визначені слабкі сторони та надані ЕГ рекомендації дозволяють сформулювати висновок щодо відповідності даного критерію рівню “В”. Запланована траєкторія вдосконалення є досяжною та адекватною.

Критерій 2. Структура та зміст освітньої програми:

1. Обсяг освітньої програми та окремих освітніх компонентів (у кредитах Європейської кредитної трансферно-накопичувальної системи) відповідає вимогам законодавства щодо навчального навантаження для відповідного рівня вищої освіти та відповідного стандарту вищої освіти (за наявності).

Загальний обсяг освітньої складової ОП (у версіях 2017-2020 рр.) складає нормативні 240 кредитів ЄКТС. Обсяг вибіркового компоненту складає 60 кредитів (25%), що відповідає нормам чинного законодавства та затвердженого Стандарту ВО за спеціальністю 101 “Екологія”.

2. Зміст освітньої програми має чітку структуру; освітні компоненти, включені до освітньої програми, складають логічну взаємопов'язану систему та в сукупності дозволяють досягти заявлених цілей та програмних результатів навчання.

Структура поданої на акредитацію ОП є чіткою. Зміст ОП унормовано діючим в СНАУ Положенням про освітні програми (<https://snau.edu.ua/wp-content/uploads/2020/07/Положення-про-освітні-програми.pdf>). Окремі освітні компоненти ОП у сукупності (через матриці відповідності) складають взаємопов'язану структуру, що загалом дозволяє забезпечити досягнення визначених Стандартом ПРН у процесі вивчення обов'язкових компонентів ОП. Сенс вибіркового ОК у частині розширення та доповнення визначених Стандартом компетентностей та ПРН визначається робочими навчальними програмами (силабусами) навчальних дисциплін вільного вибору. ОП, порівняно з Стандартом, містить додаткові спеціальні компетентності К27 та К28, опанування яких здобувачами освіти забезпечує урахування унікальності ОП, галузевого та регіонального контексту. В процесі аналізу робочих навчальних програм (силабусів) ОК було встановлено, що зазначені документи з дисциплін “Історично-філософські студії” та “Громадянська освіта” не містять прямої інформації, що вказує на можливість забезпечення визначених Стандартом ПРН та компетентностей. В усіх інших силабусах результати навчання та компетентності чітко відповідають ОПП та Стандарту. Означена ситуація є наслідком того, що робочі навчальні програми (силабуси) з цих дисциплін розроблені для всіх спеціальностей СНАУ. На резервну зустріч було запрошено представників академічного персоналу, що викладають зазначені дисципліни. В процесі дискусії (викладачі шляхом демонстрації екрану доводили ЕГ фактичність досягнення передбачених елементів Стандарту внаслідок вивчення певних тем курсів) було підтверджено можливість досягнення визначених ПРН, опанування загальних та спеціальних компетентностей внаслідок вивчення цих дисциплін.

3. Зміст освітньої програми відповідає предметній області визначеної для неї спеціальності (спеціальностям, якщо освітня програма є міждисциплінарною).

Усі освітні компоненти мають чітку відповідність цілям Стандарту ВО за спеціальністю 101 «Екологія». Уведення до обов'язкової частини низки дисциплін «гуманітарного» спрямування (Історично-філософські студії, Безпека праці, Громадянська освіта, Іноземна мова, Українська мова за проф. спрямуванням, Фізична культура) обґрунтовано необхідністю опанування загальних компетентностей Ко4, 05, 07, 12 та 13 визначених Стандартом ВО.

4. Структура освітньої програми передбачає можливість для формування індивідуальної освітньої траєкторії, зокрема через індивідуальний вибір здобувачами вищої освіти навчальних дисциплін у обсязі, передбаченому законодавством.

У структурі ОП передбачено можливість вільного вибору дисциплін для формування індивідуальної освітньої траєкторії. Загальні питання порядку вибору ОК ОПП регламентуються Положенням про організацію освітнього процесу СНАУ (https://snau.edu.ua/wp-content/uploads/2020/02/Положення_2015_Організація-освітнього-процесу.pdf). Проте вказаний документ не враховує всі якісні зміни, що відбулися в межах цього питання в ЗВО. На сьогодні підготовлено проект оновленого положення. У 2020 році СНАУ було розроблено Положення про організацію вивчення дисциплін вільного вибору студентів (<https://snau.edu.ua/wp-content/uploads/2020/09/Положення-про-організацію-вивчення-навчальних-дисциплін-вільного-вибору-студентів.pdf>). Вказане положення достатньо чітко та повно регламентує процедуру вільного вибору дисциплін. Усього на вибір студентам, що навчаються за ОП, пропонується 12 дисциплін, загальна кількість кредитів ЄКТС - 60. Вісім з 12 дисциплін є ОК фахової підготовки, що обираються за списком, наприклад у 2020 році з 24 дисциплін (<https://agro.snau.edu.ua/kafedri/kafedra-ekologii-ta-botaniki/vibirkovi-komponenti-za-opp-2020-r/>). Чотири дисципліни (з третього по шостий семестр включно по 1 дисципліні що семестру, всього 4 дисципліни загальним обсягом 20 кредитів ЄКТС) студенти мають обрати із загальноуніверситетського переліку, що включає ОК інших спеціальностей та освітніх рівнів. Вказані ОК спрямовані у першу чергу на поглиблення загальних компетентностей. Опис фахових дисциплін подано у вигляді робочих навчальних програм (силабусів) - у СНАУ ці документи поєднані. РНП містять усю необхідну інформацію крім контактних даних викладача. Опис загальноуніверситетських вибіркових дисциплін подано з використанням платформи Moodle, доступ до якої є в усіх здобувачів освіти. Подання інформації про ОК на вказаній платформі є достатньо інформативним, зокрема, опис кожної дисципліни має візитівку з необхідною інформацією. Це ж стосується й фахових дисциплін в системі Moodle. Під час зустрічі зі здобувачами освіти було підтверджено їх обізнаність із процедурою вибору, дійсність і дієвість системи вибору та задоволеність здобувачів таким поданням інформації. За для додаткового підтвердження фактів вибору дисциплін ЕГ було проаналізовано індивідуальні навчальні плани студентів (залікові книжки) - в СНАУ ці документи поєднані (<https://agro.snau.edu.ua/kafedri/kafedra-ekologii-ta-botaniki/perelik-dokumentiv-ta-materialiv-yaki-pidgotovleno-na-zapit-ekspertnoi-grupi-z-akreditacii-opp-101-ekologiya/15-kopii-individualnix-navchalnix-planiv-studentiv-po-odnomu-ekzempljaru-z-kozhnogo-kursu-dennoi-formi-navchannya-okrim-pershogo-ta-po-odnomu-drugogo-ta-chetvertogo-kur/>). За результатами аналізу встановлено факт наявності достатньої кількості дисциплін вільного вибору. Проте подання інформації у ІНП студентів потребує змін. Варто чітко розділити обов'язкові та вибіркові компоненти у структурі ІНП, що забезпечить документальне підтвердження обрання вибіркового ОК здобувачами освіти.

5. Освітня програма та навчальний план передбачають практичну підготовку здобувачів вищої освіти, яка дозволяє здобути компетентності, необхідні для подальшої професійної діяльності.

Діючі на ОП освітньо-професійна програма та навчальний план 2020 року регламентують значний обсяг практичної підготовки майбутніх фахівців-екологів. Загальний обсяг навчальної практики складає 12 кредитів ЄКТС. Навчальна практика реалізована у 2,4 та 6 семестрах по чотири кредити відповідно (<https://agro.snau.edu.ua/kafedri/kafedra-ekologii-ta-botaniki/navchalni-praktiki-za-opp-2020-r/>). Загальна мета цього виду практики - закріплення теоретичних знань і набуття необхідних практичних навичок. Загалом передбачено проведення навчальної практики за наступними дисциплінами: 2 семестр – біологія, гідрологія, системи технологій, метеорологія і кліматологія; 4 семестр – загальна екологія, агроекологія, ґрунтознавство з основами геології, системи технологій; 6 семестр – моніторинг навколишнього середовища, ландшафтно-екологічна навчальна практика. За результатами навчальних практик закріплюються спеціальні компетентності, серед яких - розуміння теоретичних основ екології, збалансованого природокористування, здатності до осмислення теорій і методів природничих наук, здатності проведення оцінювання, моніторингу та прогнозування стану компонентів довкілля. А також, не менш важливим є досягнення загальних компетентностей, зокрема - Ко1,02,07,08,09,10,11, переважна більшість з яких забезпечує формування soft skills. Під час он-лайн візиту, шляхом опитування фокус-групи здобувачів, освіти було встановлено факт задоволеності студентів як обсягом, так і методами, формами проведення навчальних практик. Студенти проводили не лише камеральні дослідження в межах задач практики, а й відвідували промислові, агропромислові, комунальні, заповідні об'єкти тощо. З позицій наскрізності результати проходження навчальних практик є підґрунтям для виробничої практики. Ця практика передбачена у 6 семестрі, обсягом 6 кредитів ЄКТС. Уся необхідна документація щодо проходження виробничої практики розміщена на сайті кафедри екології та ботаніки (<https://agro.snau.edu.ua/kafedri/kafedra-ekologii-ta-botaniki/praktichna-pidgotovka-zdobuvachiv/>). У процесі спілкування зі студентами встановлено, що матеріал і результати досліджень в процесі

виробничої практики безпосередньо пов'язані з майбутньою темою кваліфікаційної роботи. Під час зустрічі з представниками роботодавців, останні запевнили, що систематично приймають студентів за для практичної підготовки, сприяють збору необхідного матеріалу. Роботодавці висловлюють задоволеність рівнями базових і спеціальних знань студентів.

6. Освітня програма передбачає набуття здобувачами вищої освіти соціальних навичок (soft skills), що відповідають заявленим цілям.

Варто зазначити, що значна кількість освітніх компонентів ОП у тій чи іншій мірі сприяють набуттю соціальних навичок майбутніми фахівцями. У процесі аналізу змістовного наповнення процесу набуття soft skills внаслідок вивчення навчальних дисциплін, ЕГ було вибірково обрано дисципліни “Гідрологія” та “Загальна екологія” для поглибленого аналізу можливості досягнення ПР18 (Поєднувати навички самостійної та командної роботи задля отримання результату з акцентом на професійну сумлінність і відповідальність за прийняття рішень). Даний програмний результат забезпечує набуття загальних компетентностей Ко9 (Здатність працювати у команді) та К10 (Навички міжособистісної взаємодії). За результатами аналізу встановлено, що основними методами досягнення є дискусія, мотивація, командна робота, презентація, обговорення результатів. Детально (<https://agro.snau.edu.ua/wp-content/uploads/2021/03/6.-Щодо-формування-навичок-та-досягнення-ПРН.pdf>). Під час зустрічі з роботодавцями ЕГ отримала запевнення від усіх представників про достатній рівень soft skills як випускників минулих років (до формування ОП), що працюють на об'єктах, так і студентів, які проходять практичну підготовку. Зокрема, відзначали уміння працювати в команді, спілкуватися українською мовою, взаємодіяти між собою, домовлятися, аргументувати власну позицію тощо.

7. Зміст освітньої програми урахує вимоги відповідного професійного стандарту (за наявності).

Професійний стандарт відсутній.

8. Обсяг освітньої програми та окремих освітніх компонентів (у кредитах Європейської кредитної трансферно-накопичувальної системи) реалістично відбиває фактичне навантаження здобувачів, є відповідним для досягнення цілей та програмних результатів навчання.

Варто зазначити, що позиція СНАУ у частині формування обсягу ОК є в цілому прогресивною. Дисципліни з обсягом менше ніж три кредити ЄКТС відсутні. Переважна більшість обов'язкових компонентів мають обсяг від чотирьох до шести кредитів. Обсяг вибірових дисциплін уніфіковано на рівні п'яти кредитів. Проте розподіл ОК між семестрами не є однозначним, наприклад 45 кредитів у 1 семестрі та лише 30 у сьомому, однак це питання лежить в межах автономії ЗВО. З точки зору співвідношення аудиторна/самостійна робота, що демонструє фактичне навантаження здобувачів, то розподіл регламентується Положенням про організацію НП, п.2.7 (https://snau.edu.ua/wp-content/uploads/2020/02/Положення_2015_Організація-освітнього-процесу.pdf). Загалом для денної форми від 33 до 50% аудиторних годин. Фактичний обсяг деталізовано в кожній робочій навчальній програмі (силабусі). Під час опитування фокус-групи здобувачів було встановлено, що студенти оцінюють обсяг самостійної роботи як цілком реалістичний, задоволені як загальним обсягом дисциплін, так і їх розподілом між семестрами. Навчання є комфортним у чому значною мірою (за запевненнями студентів) сприяє використанню платформи Moodle.

9. У разі здійснення підготовки здобувачів вищої освіти за дуальною формою освіти структура освітньої програми та навчальний план узгоджені із завданнями та особливостями цієї форми здобуття освіти.

Прикладів реалізації дуальної форми освіти на ОП не було.

Загальний аналіз щодо Критерію 2:

Сильні сторони та позитивні практики у контексті Критерію 2.

Обсяг ОП чітко відповідає Стандарту ВО за спеціальністю 101 “Екологія”. Усі освітні компоненти мають чітку відповідність цілям ОП «Екологія» та формують цілісну систему досягнення ПРН з урахуванням унікальності самої ОП. Робочі навчальні програми дисциплін (силабуси) дають можливість чітко встановити мету та задачі дисципліни з точки зору досягнення ПРН та опанування компетентностей, визначених Стандартом. Можливість формування індивідуальної освітньої траєкторії забезпечена дієвою процедурою вибору та фактично реалізована здобувачами. Студентам надається вся необхідна інформація щодо процедури та особливості вибору, у тому числі з

використанням платформи Moodle. Форми та методи навчального процесу забезпечують належний рівень опанування soft skills навичок та здобуття практичних навичок майбутньої професійної діяльності

Слабкі сторони, недоліки та рекомендації щодо удосконалення у контексті Критерію 2.

До слабких сторін варто віднести наступне: 1) Система вибору навчальних дисциплін в структурі ОП та навчального плану за за списком містить лише виборочні ОК фахового спрямування. Дисципліни загальноуніверситетського характеру, спрямовані на посилення гуманітарної складової освіти доступні здобувачам лише через платформу Moodle. Рекомендовано, урахувавши щорічний перегляд ОП, подавати у навчальному плані підготовки лише узагальнену інформацію щодо обсягу вибіркової частини без конкретизації освітніх компонентів з посиланням на процедуру вибору та відповідний каталог дисциплін. Бажано оприлюднювати затверджений у встановленому порядку перелік загальноуніверситетських дисциплін на офіційному сайті ЗВО. Така практика реалізована в СНАУ відносно каталогу спеціальних дисциплін вибору. 2) Урахувавши той факт, що робоча навчальна програма та силабус є єдиним документом рекомендовано у змістовній частині всіх без виключення ОК, у тому числі - загальноуніверситетських, чітко зазначати компетентності та ПРН, які досягаються в процесі опанування дисципліни відповідно до Стандарту ВО.

Рівень відповідності Критерію 2.

Рівень В

Обґрунтування рівня відповідності Критерію 2.

Вимоги законодавства щодо обсягів та розподілу навчального навантаження для відповідного рівня вищої освіти виконано. Структура ОП є логічною та такою, що у сукупності дозволяє досягти визначених ПРН. Освітні компоненти, що мають сумнівний зв'язок з ОП відсутні. Студенти мають можливість формування індивідуальної освітньої траєкторії. Перелік обов'язкових освітніх компонентів сформовано з урахуванням унікальності ОП. Система вільного вибору в СНАУ достатньо прозорою та зрозумілою. Дієвість і реальність процедури вибору підтверджена здобувачами освіти під час інтерв'ювання. Недоліки відсутні, проте визначені слабкі сторони та надані ЕГ рекомендації дозволяють сформулювати висновок щодо відповідності даного критерію рівню "В". Запланована траєкторія вдосконалення є досяжною та адекватною.

Критерій 3. Доступ до освітньої програми та визнання результатів навчання:

1. Правила прийому на навчання за освітньою програмою є чіткими та зрозумілими, не містять дискримінаційних положень та оприлюднені на офіційному веб-сайті закладу вищої освіти.

Правила прийому на навчання за освітньою програмою є чіткими та зрозумілими, не містять дискримінаційних положень і оприлюднені на офіційному веб-сайті ЗВО <https://snau.edu.ua/prijmalna-komisiya/pravila-prijomu-dosumskogo-pau/>. Правила та всі зміни до них щорічно оновлюються та вчасно оприлюднюються на веб-сайті ЗВО. Обмежень, привілеїв та дискримінації щодо доступу до навчання на ОП експертною групою не виявлено.

2. Правила прийому на навчання за освітньою програмою враховують особливості самої освітньої програми.

Для спеціальності 101 екологія передбачено конкурсні предмети обов'язкові - українська мова та література біологія; на вибір – Історія України, математика, іноземна мова, географія, фізика, хімія. Згідно з Додатком 5 Правил прийому до СНАУ (<https://snau.edu.ua/wp-content/uploads/2021/03/Додаток-5-зі-змінами.pdf>) розподіл вагових коефіцієнтів по конкурсним предметам становить: українська мова та література - 0,4; біологія - 0,4; Історія України, математика, іноземна мова, географія, фізика, хімія - 0,2. Вага атестату про повну загальну освіту - 0. На думку експертів, розподіл вагових коефіцієнтів відповідає нормам Стандарту вищої освіти для даної спеціальності та перелік зазначених дисциплін повністю враховує особливості ОП і формує базову основу для успішного оволодіння здобувачами компетентностями та досягнення ними ПРН, передбачених ОП (у т.ч. для набуття знань та навичок за ОК як циклу загальної, так і фахової екологічної підготовки). У ЗВО за спеціальністю Екологія для РВО Бакалавр середній конкурсний бал 125 у 2021 р. (<https://snau.edu.ua/wp-content/uploads/2021/01/Правила-прийому-2021>). Варто зазначити, що у ЗВО також передбачений вступ на навчання за ОП Екологія зі скороченим терміном. У правилах прийому зазначено, що вступ на дану ОП у такому випадку враховує наявність сертифікату ЗНО з української мови літератури (не менше 100 балів) та Історії України (не менше 100 балів), а також згідно з Додатком 3 Правил прийому до СНАУ (<https://snau.edu.ua/wp-content/uploads/2021/01/Додаток-3.pdf>) складання фахового

іспиту, який має на меті перевірити засвоєні компетентності, здобуті на рівні вищої освіти “молодший спеціаліст”. На думку експертів, правила прийому на ОП Екологія РВО Бакалавр за скороченою формою навчання повною мірою відповідають вимогам Стандарту ВО за цією спеціальністю та рівнем вищої освіти.

3. Визначені чіткі та зрозумілі правила визнання результатів навчання, отриманих в інших закладах освіти, зокрема під час академічної мобільності, що відповідають Конвенції про визнання кваліфікацій з вищої освіти в Європейському регіоні (Лісабон, 1997 р.), є доступними для всіх учасників освітнього процесу та послідовно дотримуються під час реалізації освітньої програми.

Правила визнання результатів отриманих в інших закладах освіти, зокрема під час академічної мобільності, регулюється згідно «Положення про організацію освітнього процесу в Сумському НАУ» (<https://cutt.us/WYZ4P>) та «Положення про реалізацію права студентів Сумського НАУ на академічну мобільність» (http://docs.snau.edu.ua/documents/education/n_docs/4.pdf). Правила є чіткими та зрозумілими, оприлюднені на офіційному веб-сайті ЗВО. Згідно з останнім Положенням, ЗВО визнає еквівалентними та зараховує програмні результати навчання студента у ЗВО-партнері (вищому навчальному закладі, який уклав угоду з Університетом про співробітництво). Визнання результатів навчання здійснюється з використанням європейської системи трансферу та накопичення кредитів ECTS або із застосуванням системи оцінювання навчальних здобутків студентів, прийнятої у країні вищого навчального закладу-партнера, якщо в ній не передбачено застосування ECTS та не може перевищувати 20% для отримання кваліфікації «Бакалавр». У СНАУ наявний вступ на скорочену форму навчання за ОП екологія РВО Бакалавр. Згідно з Стандартом вищої освіти за спеціальністю 101 Екологія 10 Природничі науки для першого (бакалаврського) рівня вищої освіти, відбувається визнання та перезарахування не більше ніж 120 кредитів ECTS, отриманих в межах попередньої освітньої програми підготовки молодшого бакалавра (молодшого спеціаліста). Експертами було з'ясовано, що вище описана процедура перезарахування програмних результатів навчання повністю відповідає Стандарту ВО за рівнем вищої освіти для спеціальності Екологія. На ОП є досвід зарахування здобувачам результатів навчання, набутих на попередніх рівнях освіти. Ця процедура здійснюється при дотриманні вимог Стандарту за спеціальністю 101 «Екологія» для першого рівня вищої освіти та результатів навчання, здобутих на попередньому рівні освіти («молодший бакалавр», освітньо-кваліфікаційного рівня «молодший спеціаліст»). Перелік ПРН, який може бути визнаний, визначається на основі порівняльного аналізу ПРН навчання, отриманих студентом на попередньому рівні навчання, та ПРН, передбачених ОП. Підставою для здійснення порівняльного аналізу є додаток до диплома про освіту, що отримав здобувач на попередньому рівні освіти. Порівняльний аналіз здійснює проектна група та формує рекомендований перелік результатів навчання, які можуть бути зараховані здобувачу.

4. Визначені чіткі та зрозумілі правила визнання результатів навчання, отриманих у неформальній освіті, які є доступними для всіх учасників освітнього процесу та послідовно дотримуються під час реалізації освітньої програми.

У даному ЗВО визнання результатів навчання, отриманих у неформальній освіті здобувачами регулюється «Положення про порядок визнання в СНАУ результатів навчання, отриманих у неформальній освіті» (<https://snau.edu.ua/wp-content/uploads/2020/09/Положення-.pdf>). Правила визнання є чіткими та зрозумілими, оприлюднені на офіційному веб-сайті ЗВО. Визнання результатів навчання у неформальній освіті здійснюється на предметній комісії до якої входять; декан факультету, гарант ОП на якій навчається здобувач та НПП які викладають дисципліни, що пропонуються до перезарахування на основі визнання результатів навчання у неформальній освіті. На ОП є досвід перезарахування результатів неформальної освіти згідно з Додатком 8 «Протокол Засідання Предметної комісії на факультеті агротехнологій та природокористування з визнання результатів навчання у неформальній освіті за спеціальністю 101 Екологія Від 28 січня 2021 р.» було здійснено зарахування Гончаренку А. балів за дисципліною «Загальна екологія» у межах модуля «Екологічні підходи до використання природних ресурсів» за результатами участі у Зимовій академії «Екологічна безпека ЄС та України в контексті глобальних кліматичних змін», яка була організована у рамках реалізації у СНАУ проекту Erasmus+ Jean Monnet Chair «EU Climate Leadership», зарахування Єщенку О. балів за дисципліною «Екологічна безпека» у межах модуля 2 та змістового модуля «Міжнародні аспекти забезпечення екологічної безпеки. Законодавча та нормативно-правова база» за результатами участі у Зимовій академії «Екологічна безпека ЄС та України в контексті глобальних кліматичних змін», яка була організована у рамках реалізації у СНАУ проекту Erasmus+ Jean Monnet Chair «EU Climate Leadership», зарахування Гапон В.В. балів за дисципліною «Моніторинг навколишнього середовища» у межах змістового модуля «Основи агроекологічного та соціально-екологічного моніторингу» за результатами участі в українсько-польсько-литовському проекті Erasmus+ «Sustainable development through youth's eyes». Проте варто зазначити, що розділ 2 вищезгаданого Положення СНАУ у частині визначення критеріїв визнання якості результатів отриманих у неформальній освіті містить посилання на шкалу ECTS (п.2.9.). Між тим, на думку ЕГ, узагальнене посилання на шкалу ECTS, прийняту в СНАУ, у даному не повною мірою враховує особливості самої шкали відповідно до базових положень про Європейську кредитно-трансферну систему (Успішність студента визначається за оцінювальною шкалою ECTS, яка ранжирує студентів на статистичній основі). Отже, варто більш чітко визначити критерії оцінювання результатів, здобутих у неформальній освіті.

Загальний аналіз щодо Критерію 3:

Сильні сторони та позитивні практики у контексті Критерію 3.

Правила прийому на ОП зрозумілі та чіткі, доступні для розуміння вступників, не містять дискримінаційних положень та оприлюднені на офіційному веб-сайті ЗВО. Правила прийому на ОП враховують особливості освітньої програми, зокрема це відображено у коефіцієнтах конкурсних предметів сертифікатів ЗНО. Наявна практика визнання результатів отриманих у неформальній освіті.

Слабкі сторони, недоліки та рекомендації щодо удосконалення у контексті Критерію 3.

У процесі експертизи недоліків не виявлено. Щодо слабких сторін - відзначено факти визнання результатів неформальної освіти в СНАУ, що безумовно є позитивом, у той же час "Положення про порядок визнання в СНАУ результатів навчання, отриманих у неформальній освіті" потребує доопрацювання саме у частині визначення чітких критеріїв оцінювання результатів, здобутих у неформальній освіті.

Рівень відповідності Критерію 3.

Рівень В

Обґрунтування рівня відповідності Критерію 3.

Правила прийому на навчання за освітньою програмою, визнання результатів навчання, отриманих за її межами загалом відповідають визначеному критерію. У ЗВО визначено чіткі правила визнання результатів, отриманих здобувачами, як в процесі мобільної формальної, так і неформальної освіти. Вказані правила є загальнодоступними та зрозумілими студентам. Недоліки відсутні, проте визначені слабкі сторони та надані ЕГ рекомендації дозволяють сформувати висновок щодо відповідності даного критерію рівню "В". Запланована траєкторія вдосконалення є досяжною та адекватною.

Критерій 4. Навчання і викладання за освітньою програмою:

1. Форми та методи навчання і викладання сприяють досягненню заявлених у освітній програмі цілей та програмних результатів навчання, відповідають вимогам студентоцентрованого підходу та принципам академічної свободи.

Наведені у самоаналізі форми та методи навчання і викладання забезпечують формування програмних результатів заявлених в ОП. За результатами зустрічі зі здобувачами вищої освіти (денної та заочної форм навчання) з'ясовано, що в процесі організації освітнього процесу викладачі разом із загальноприйнятими методами навчання (вербальними, наочними, практичними) використовують також активні методи (круглі столи, ділові та рольові ігри, тренінги, використання проблемних ситуацій, екскурсії, групові дослідження, робота в малих групах, самооцінка знань, імітації), а також - інтерактивні (використання мультимедійних технологій, інтерактивних електронних таблиць, діалогове навчання, співробітництво студентів та інші). Методи навчання, що використовуються в межах кожної дисципліни відзначені у робочих навчальних програмах (силабусах). Значна увага приділяється самостійній та індивідуальній роботі студентів, завдання та вимоги до їх виконання представлені на сторінці кожного студента на платформі дистанційного навчання. Зазначені форми та методи навчання і викладання відповідають вимогам студентоцентрованого підходу та забезпечують його реалізацію в освітньому процесі. Результати опитування під час інтерв'ювання показали, що здобувачі вищої освіти, які навчаються за даною ОП, задоволені процесом організації освітньої діяльності, формами та методами навчання і викладання та їх повнотою й якістю. Ці факти також підтверджуються результатами анкетування студентів спеціальності "Екологія" за осінній семестр 2020-2021 н.р. (https://agro.snau.edu.ua/wp-content/uploads/2021/03/10.1_Звіт-про-результати-опитування-бакалаврів_ЕКО-осінь-2020-2021-н.р..pdf).

2. Усім учасникам освітнього процесу своєчасно надається доступна і зрозуміла інформація щодо цілей, змісту та програмних результатів навчання, порядку та критеріїв оцінювання у межах окремих освітніх компонентів (у формі силабуса або в інший подібний спосіб).

Починаючи від процесу зарахування на навчання студент СНАУ, який навчається за даною ОП проходить етап знайомства з проектною групою. Гарант програми та інші представники групи надають інформацію про історію кафедри екології та ботаніки, про становлення та розвиток у СНАУ спеціальності «Екологія», а також про зміст, структуру освітньо-професійної програми, про особливості організації навчального процесу на ОС «Бакалавр» спеціальності «Екологія». Під час зустрічі із здобувачами освіти факти знайомства з проектною групою знайшли

своє підтвердження. Також, кожен студент ОП отримувє доступ до платформи Moodle. На платформі він має змогу ознайомитися з усіма ОК. Інформацію подано доволі розширено: є візитівка дисципліни (містить інформацію про викладача, анатовану інформацію про мету та задачі дисципліни, необхідні контакти); є робоча навчальна програма (силабус) (включає повну інформацію щодо ОК, компетентностей, які опановуються, ПРН, що досягаються, знань та умінь, які забезпечуються в процесі вивчення дисципліни, методи, методика, літературу, інформаційні джерела, систему оцінювання знань тощо. Повноту інформації щодо кожного ОК, включаючи вибіркові (загальноуніверситетські та спеціальні) дисципліни підтверджено під час он-лайн зустрічі зі здобувачами. Також, цю інформацію наочно представлено ЕГ під час спеціальної зустрічі, присвяченої наповненню та можливостям платформи Moodle в СНАУ. Додатково варто зазначити, що кожен викладач під час першого знайомства з студентами доводиться до їх відома необхідну інформацію. Окрім порталу СНАУ робочі навчальні програми (силабуси) доступні з сайту ЗВО (<https://agro.snau.edu.ua/studentu/bakalarvski-programi/opp-ekologiya/>). Також на даній сторінці розміщуються проєкти ОП для обговорення. Як вже зазначалося СНАУ поєднав у єдиній формі два документи робочу навчальну програму (РНП) та силабус. Матеріали доступні всім учасникам процесу як у відкритому доступі з сайту закладу, так і через авторизацію на платформі Moodle. Між тим РНП, доступні з сторінки сайту не містять актуальної для здобувачів інформації щодо викладача та інших контактних даних. На платформі Moodle така інформація є у розділі візитівка дисципліни.

3. Заклад вищої освіти забезпечує поєднання навчання і досліджень під час реалізації освітньої програми відповідно до рівня вищої освіти, спеціальності та цілей освітньої програми.

Науковій діяльності студентів у СНАУ приділяється значна увага. Діє Рада молодих учених, яка координує загалі підходи, надає можливості для реалізації власних наукових досліджень через фахові видання та студентські конференції. Як було зазначено під час он-лайн зустрічі Головою ради молодих учених СНАУ Шерстюк М.Ю. уся необхідна інформація щодо напрямів і результатів наукової роботи з висвітленням участі студентів зазначається на офіційних сайтах кафедр факультетів, зокрема, кафедри екології та ботаніки (<https://agro.snau.edu.ua/kafedri/kafedra-ekologi%D1%97-ta-botaniki/naukova-robota/>). Значною мірою популяризації наукової діяльності серед студентів сприяє знаходження на території СНАУ центру колективного використання наукового обладнання, ПЛР лабораторії тощо. Також є певна формалізація у питанні мотивації студентів до наукової діяльності. Так в СНАУ існує вимога щодо принаймні однієї наукової публікації до захисту кваліфікаційної роботи. Під час зустрічі з фокус-групою, студенти підтвердили власну зацікавленість у проведенні наукових досліджень у рамках виконання завдань випускної роботи. В процесі огляду МТБ ЗВО було продемонстровано робоче місце студента випускного курсу, що проводить агроекологічні дослідження проб і зразків, зібраних в процесі виробничої практики. Також студенти ОП приймають активну та результативну участь в профільних конкурсах студентських наукових робіт. Результати участі доступні за посиланням (<https://agro.snau.edu.ua/wp-content/uploads/2021/01/ВІДЗНАКИ-СТУДЕНТІВ-ЗА-НАЙВАГОМІШІ-ДОСЯГНЕННЯ.pdf>).

4. Педагогічні, науково-педагогічні, наукові працівники (далі – викладачі) оновлюють зміст освіти на основі наукових досягнень і сучасних практик у відповідній галузі.

Якщо всі питання щодо “життєвого циклу” самої освітньої програми, її розробки, використання, оновлення, перегляду, закриття регламентуються в СНАУ відповідним Положенням (<https://snau.edu.ua/wp-content/uploads/2020/07/Положення-про-освітні-програми.pdf>), то оновлення змісту окремих освітніх компонентів із урахуванням сучасних змін і результатів наукових досягнень є безпосередньо завданням академічного персоналу. В процесі он-лайн візиту, викладачі, що задіяні в освітньому процесі за даною ОП підтвердили, що за відсутності певного регламенту процес оновлення змісту освіти є системним. Змістовне наповнення дисциплін переглядається фактично щороку. Викладачі вмотивовані ЗВО до такої роботи та ставляться до неї з належною відповідальністю. Як приклад, знов таки, можна зазначити факт використання результатів наукових досліджень закордонних колег із ЗВО-партнера, що підтверджено змістом затвердженої робочої навчальної програми (силабусу) з дисципліни “Збалансоване природокористування” (https://agro.snau.edu.ua/wp-content/uploads/2021/03/ОК_29_Збалансоване_природокористування.pdf). Також дуже цікавою практикою є використання на прикладі цього ж ОК, а також інших - (https://agro.snau.edu.ua/wp-content/uploads/2021/03/ОК_28_Охорона_наваколишнього_середовища.pdf) у переліку допоміжної літератури результатів сумісних наукових досліджень із студентами спеціальності, які оформлені у вигляді наукових публікацій, зокрема тез профільних конференцій 2019 та 2020 років.

5. Навчання, викладання та наукові дослідження пов'язані з інтернаціоналізацією діяльності закладу вищої освіти.

Інтеграція у міжнародний освітній простір є одним з пріоритетів СНАУ. ЗВО є активним учасником проєктів Erasmus. На сьогодні СНАУ має три гранти на академічні обміни студентами з партнерськими університетами Європи: Університетом наук про життя в Празі (Чехія), Університетом Вайеншетфан-Тріздорф (Німеччина) та Університетом Афіон (Туреччина). Системна участь здобувачів вищої освіти та викладачів випускової кафедри екології та ботаніки у міжнародних проєктах, у тому числі й тих, що реалізуються за програмами Erasmus, є невід'ємною складовою інтернаціоналізації підготовки студентів-екологів. У 2019 році за співпраці з природним

заповідником «Михайлівська цілина» бакалаври-екологи були залучені до участі в українсько-польсько-литовський проєкті «Sustainable development through youth's eyes». (<https://agro.snau.edu.ua/kafedri/kafedra-ekologii-ta-botaniki/uchast-u-mizhnarodnix-zaxodax/uchast-vikladachiv-studentiv-ta-aspirantiv-u-mizhnarodnix-proyektax/ukrainsko-polsko-litovskij-proyekt-sustainable-development-through-youths-eyes/>). У 2019 році студентка Гапон В. брала участь у проєкті «Erasmus+project: Ag-Lab» у рамках якого вивчала досвід організації лабораторних досліджень екологічного спрямування, у науково-дослідних установах м. Ліон (Республіка Франція). (<https://agro.snau.edu.ua/kafedri/kafedra-ekologii-ta-botaniki/uchast-u-mizhnarodnix-zaxodax/uchast-vikladachiv-studentiv-ta-aspirantiv-u-mizhnarodnix-proyektax/agrolab/>). У 2020 р. студент ОП Кошелівський Д. був одним із виконавців науково-дослідних робіт відповідно до проєкту співробітництва із Чеською республікою “Interuniversity cooperation as a tool for enhancement of quality of selected universities in Ukraine” (2019-2021 р.). За безпосередньої участі викладачів кафедри (Мельник О.С., Скляр В.Г., Коваленка І.М.) реалізується грантовий проєкт Erasmus+ Jean Monnet Chair “EU Climate Leadership”. В рамках якого наприкінці 2020 року у СНАУ була проведена Зимова академія «Екологічна безпека ЄС та України в контексті глобальних кліматичних змін». З 1 березня 2021 р. 14 студентів-бакалаврів ОП «Екологія» є слухачами сертифікатних курсів „Вступ до кліматичної політики ЄС”, які також проводяться у рамках цього проєкту (<https://jm.snau.edu.ua/project1/navchalnij-kurs/>). Бакалаври Захожа С., Ничик Б., Дудник К. брали участь у онлайн-обговоренні міжнародної магістерської програми «Biosphere Reserves Management» на базі Університету «The Eberswalde University of Applied Sciences» (<https://agro.snau.edu.ua/uchast-u-mizhnarodnix-programax/>). Є приклади участі викладачів і студентів у міжнародних конференціях, що відбуваються за кордоном (зокрема, студентів Говенько Я., Шустова О., Деміденко Ю., Кузнецової Ю. та ін.). Є позитивний досвід участі й у міжнародному конкурсі студентських наукових робіт (Гончарова Н., 2019 р.). (<https://agro.snau.edu.ua/kafedri/kafedra-ekologii-ta-botaniki/uchast-u-mizhnarodnix-zaxodax/uchast-u-mizhnarodnix-konkursax-i-konferenciayah/>).

Загальний аналіз щодо Критерію 4:

Сильні сторони та позитивні практики у контексті Критерію 4.

Форми та методи навчання і викладання сприяють досягненню заявлених в освітній програмі «Екологія» цілей та програмних результатів навчання. Компоненти ОП щороку оновлюються і вдосконалюються. НПП, задіяні у викладанні за ОП, беруть участь в реалізації міжнародних грантів, проходять підвищення кваліфікації/стажування за кордоном. Є численні приклади участі здобувачів, які навчаються на ОП, у міжнародних проєктах. На практиці реалізується студентоцентричний підхід та принципи академічної свободи, розвивається студентська мобільність. Проводяться анкетування здобувачів вищої освіти з метою встановлення рівня задоволеності якістю викладання та використання методів навчання. Інформація щодо змісту навчання, порядку оцінювання освітніх компонентів вчасно та в доступній формі доноситься учасникам освітнього процесу. У ЗВО розроблено та оприлюднено необхідні нормативні документи, що регламентують навчання і викладання за ОП, інтернаціоналізацію діяльності.

Слабкі сторони, недоліки та рекомендації щодо удосконалення у контексті Критерію 4.

У процесі експертизи недоліків і слабких сторін не виявлено. Разом з тим із метою підвищення інформативності робочих навчальних програм (силабусів) саме для здобувачів, рекомендовано розміщувати на титульних сторінках зазначених документів OR-коди, які міститимуть анотовану інформацію щодо особливостей курсу та контактну інформацію.

Рівень відповідності Критерію 4.

Рівень А

Обґрунтування рівня відповідності Критерію 4.

Навчання та викладання за ОП проводиться на високому рівні з використанням результатів наукових досягнень і досвіду міжнародної співпраці. Форми та методи навчання є різноманітними. сучасними та такими, що здатні забезпечити ефективне досягнення визначених ОП програмних результатів навчання. Учасники освітнього процесу співпрацюють на засадах партнерства та взаємоповаги з урахуванням студентоцентричних принципів і засад академічної свободи. Є постійний діалог, спрямований на покращення та вдосконалення навчання і викладання. Недоліки та слабкі сторони відсутні. Надані ЕГ пропозиції носять рекомендаційний характер. Це дозволяє сформулювати висновок щодо відповідності даного критерію рівню “А” - повна відповідність визначеному критерію, що має вірцевий характер.

Критерій 5. Контрольні заходи, оцінювання здобувачів вищої освіти та академічна доброчесність:

1. Форми контрольних заходів та критерії оцінювання здобувачів вищої освіти є чіткими, зрозумілими, дозволяють встановити досягнення здобувачем вищої освіти результатів навчання для окремого освітнього компонента та/або освітньої програми в цілому, а також оприлюднюються заздалегідь.

Форми контрольних заходів та критерії оцінювання регламентуються Положенням про організацію освітнього процесу СНАУ (https://snau.edu.ua/wp-content/uploads/2020/02/Положення_2015_Організація-освітнього-процесу.pdf) та визначаються робочими навчальними програмами (силабусами), що оприлюднені на сайті університету (<https://agro.snau.edu.ua/studentu/bakalarvski-programi/opp-ekologiya>). ОП “Екологія” передбачає наступні види контролю: вхідний, поточний, рубіжний, підсумковий і відстрочений. Контрольні заходи студентам пропонуються у вигляді різнорівневих завдань різних типів. Підсумковою оцінкою з навчальної дисципліни є сума балів, отриманих під час підсумкового контролю та балів, отриманих під час поточного контролю за накопичувальною системою. Зі слів здобувачів вищої освіти під час онлайн зустрічі інформацію щодо змісту робочої програми (силабусу) та критеріїв оцінювання викладачі доводять на першому занятті. На сторінці навчального відділу оприлюднено графіки навчального процесу на 2020-2021 навчальний рік із вказаними періодами семестрового контролю, зведений графік навчальної роботи студентів у 2020-2021 навчальному році із вказаними термінами проведення атестації, захисту курсових робіт, проміжних, модульних заходів, залікових тижнів та критерії оцінювання знань (<https://snau.edu.ua/organizaciya-osvitnogo-procesu/>). Критерії оцінювання чіткі і зрозумілі, що підтверджено здобувачами в процесі он-лайн зустрічі. Проте варто зазначити, що графіки навчального процесу, які також є документацію ЗВО, не містять інформації щодо їх узгодження та затвердження.

2. Форми атестації здобувачів вищої освіти відповідають вимогам стандарту вищої освіти (за наявності).

Відповідно до Стандарту вищої освіти ОП «Екологія» для першого (бакалаврського) рівня, який був затверджений 04 жовтня 2018 року, форма атестації здобувачів ВО здійснюється у формі публічного захисту кваліфікаційної роботи. За графіком навчального процесу у студентів 4 курсу є атестаційна робота, також є наказ на теми цих робіт (додаток 3), проте у НП, ОПП 2017 року (https://agro.snau.edu.ua/wp-content/uploads/2021/03/1.1_ОПП-еко-бак_2017.pdf https://agro.snau.edu.ua/wp-content/uploads/2021/03/1.2_НП_2017.pdf https://agro.snau.edu.ua/wp-content/uploads/2021/03/1.3_Навчальний-план-2017-року_заочна-форма.pdf) і ОПП 2018 року (https://agro.snau.edu.ua/wp-content/uploads/2021/03/2.1_ОПП-еко-бак_2018.pdf) цей факт не зазначено.

3. Визначено чіткі і зрозумілі правила проведення контрольних заходів, що є доступними для усіх учасників освітнього процесу, забезпечують об'єктивність екзаменаторів, зокрема включають процедури запобігання та врегулювання конфлікту інтересів, визначають порядок оскарження результатів контрольних заходів і їх повторного проходження, та послідовно дотримуються під час реалізації освітньої програми.

Процедура складання контрольних заходів відображена в Положенні про організацію освітнього процесу СНАУ (https://snau.edu.ua/wp-content/uploads/2020/02/Положення_2015_Організація-освітнього-процесу.pdf). Правила проведення контрольних заходів є доступними та зрозумілими для всіх здобувачів ОП. Більшість контрольних заходів проводяться письмово, окрім курсових робіт і практик, що потребують публічного захисту. Зазвичай екзамен проводить один викладач, хоча можуть бути присутні й інші викладачі, які проводили інші види занять з цієї дисципліни. Для забезпечення об'єктивності у СНАУ передбачені номери гарячої лінії, QR-коди по всій території університету та Скринька довіри відповідно до наказу «Про запобігання та протидію корупційним проявам і зловживанням в період проведення контрольних заходів у СНАУ» (http://docs.snau.edu.ua/documents/education/n_docs/o8_nakaz_zapobigannya_zlovjyvan.pdf). Представники здобувачів (Даря Заїка, Юлія Клименко, Дмитро Кошелівський, Рима Аршакян) та студентського самоврядування підтвердили цей факт під час онлайн зустрічі з ЕГ, також було зазначено що випадків конфліктних ситуацій на ОП не було. Процедура перескладання або повторного проходження контрольних заходів регламентується Положенням про організацію освітнього процесу, дозволяється перескладання не більше двох разів при отриманні незадовільної оцінки та не більше трьох дисциплін за період навчання. Дозвіл надає проректор після погодження заяви здобувача деканом факультету. Здобувачі СНАУ мають право на апеляцію, за заявою створюється комісія із завідувача кафедри, викладачі кафедри, представник деканату та органу студентського самоврядування. Випадків застосування за ОП “Екологія” не було. У процесі он-лайн зустрічі представники студентського самоврядування наводили приклад, коли на іншій ОП дисципліну “Філософія” перескладала вся група.

4. У закладі вищої освіти визначено чіткі та зрозумілі політика, стандарти і процедури дотримання академічної доброчесності, що послідовно дотримуються всіма учасниками освітнього процесу під час реалізації освітньої програми. Заклад вищої освіти популяризує академічну доброчесність (насамперед через імплементацію цієї політики у внутрішню культуру якості) та використовує відповідні технологічні рішення як інструменти протидії порушенням академічної доброчесності.

В СНАУ розроблено та розміщено на сайті ряд нормативних документів щодо процедури дотримання академічної доброчесності (<https://snau.edu.ua/ocinka-yakosti-osviti>). Студентів 1 курсу на кураторській годині знайомлять з Кодексом академічної доброчесності (http://docs.snau.edu.ua/documents/education/quality/kodeks_akadem_dobrochesnosti.pdf), що було підтверджено під час онлайн зустрічі студенткою першого курсу Заїкою Д. та представниками сервісних підрозділів. Технологічними інструментами для проведення перевірки на наявність текстових запозичень щодо дотримання процедури академічної доброчесності є спеціальні програмні засоби Unicheck (unicheck.com), що належить ТОВ «Антиплагіат» (договір №29 від 25.03.2019 року) та програмний продукт ТОВ «Плагіат» StrikePlagiarism.com (договір № 18-3-3 від 18.03.2019 року). Здобувачі, НПП, Гарант, представники студентського самоврядування підтверджують дотримання цієї процедур, однак фактичної перевірки бакалаврських робіт не проводили, оскільки перша атестація буде у 2021 році. Студентка ОП Тибенко Ю. підтвердила що здобувачі проінформовані про планову перевірку бакалаврської роботи за місяць до захисту. На сайті СНАУ є розміщені результати перевірки магістерських робіт за 2020 рік (<https://snau.edu.ua/viddil-zabezpechennya-yakosti-osviti/zabezpechennya-yakosti-osviti/akademichna-dobrochesnist/analiz-perevirki-vipusknix-robit-na-oznaki-plagiatu-2020-rik/>).

Загальний аналіз щодо Критерію 5:

Сильні сторони та позитивні практики у контексті Критерію 5.

Нормативні документи що регламентують форми контрольних заходів, критерії оцінювання здобувачів вищої освіти, форми атестації здобувачів вищої освіти, процедури проведення контрольних заходів, процедури дотримання академічної доброчесності під час реалізації ОП “Екологія” перебувають у відкритому доступі. Процедури є чіткими та зрозумілими. У результатах опитування здобувачів передбачені питання щодо оцінювання знань. Студентське самоврядування приймає активну участь в інформуванні здобувачів щодо можливих конфліктів інтересів, об’єктивності оцінювання, вибору ОК, опитування.

Слабкі сторони, недоліки та рекомендації щодо удосконалення у контексті Критерію 5.

Недоліки в контексті критерію 5 перетинаються з визначеними недоліками під час аналізу відповідності за критерієм 2. Зокрема - потребують урахування затверджених ЗВО змін в структурі власне документів (НП 2017, НП та ОПП 2018 років). Також потребує оновлення базове Положення про організацію навчального процесу в СНАУ, датоване 2015 роком.

Рівень відповідності Критерію 5.

Рівень В

Обґрунтування рівня відповідності Критерію 5.

Система організації контрольних заходів, оцінювання здобувачів вищої освіти та політика академічної доброчесності загалом відповідає вимогам даного критерію. У цілому є незначні зауваження, які мають організаційно-технічний характер і не впливають на позитивне враження від організації роботи ЗВО за даним критерієм. Запланована траєкторія вдосконалення є досяжною та адекватною.

Критерій 6. Людські ресурси:

1. Академічна та/або професійна кваліфікація викладачів, задіяних до реалізації освітньої програми, забезпечує досягнення визначених відповідною програмою цілей та програмних результатів навчання.

Академічна та/або професійна кваліфікація викладачів, які задіяні у реалізації ОП “Екологія” визначається їх досягненнями, що наведені в таблиці 2 відомостей самооцінювання. НПП, що забезпечують освітній процес, в цілому, відповідають за своєю академічною та/або професійною кваліфікацією тим ОК що викладають. Представники академічного персоналу, зокрема Микола Баштовий, Олена Мельник, Олена Тихонова підтвердили тенденцію розподілу ОК відповідно до напрямку наукової діяльності. Всі НПП системно підвищують свій професійний рівень, про що свідчать наукові публікації та підвищення кваліфікації, в тому числі в іноземних закладах. При аналізі таблиці 2 звіту самоаналізу та наданої гарантом додаткової інформації щодо наукової та професійної активності викладачів, які забезпечують викладання за ОП “Екологія” (<https://agro.snau.edu.ua/kafedri/kafedra-ekologii-ta-botaniki/perelik-dokumentiv-ta-materialiv-yaki-pidgotovleno-na->

zapit-ekspertno%dl%97-grupi-z-akreditacii-opp-101-ekologiya/11-rozgornutu-informaciyu-pro-riven-naukovoï-ta-profesijnoi-aktivnosti-vkladachiv-yaki-zabezpechuyut-vkladannya-na-op-za-viklyuchennyam-vkladachiv-kafedri-ekologii-ta-botaniki-i-do/) встановлено що в цілому НПП, що забезпечують викладання на ОП “Екологія” повною мірою відповідають ОК. Проте у викладача Наталії Терьохіної, яка забезпечує викладання ОК “Іноземна мова” у підтвердженні професійної активності зазначені 7 наукових публікацій у фахових наукових виданнях України, 4 з них - датовані 2014 роком.

2. Процедури конкурсного добору викладачів є прозорими і дозволяють забезпечити необхідний рівень їхнього професіоналізму для успішної реалізації освітньої програми.

Конкурсний добір НПП ОП “Екологія” та забезпечення необхідного рівня їх професіоналізму в СНАУ здійснюється згідно документа Порядок проведення конкурсного відбору при заміщенні вакантних посад науково-педагогічних працівників та укладання з ними трудових договорів (контрактів) (https://snau.edu.ua/wp-content/uploads/2020/07/Порядок_про_конкурс_НПП_СНАУ_24.09.18_зі-змінами-від-30.06.2020.pdf). Порядок і процедура конкурсного відбору містять чітко визначені вимоги до претендентів на займану посаду. Оголошення про проведення конкурсу, строки й умови його проведення публікуються на офіційному сайті СНАУ. В процесі онлайн зустрічі з НПП, сервісними підрозділами, адміністративним персоналом з'ясовано що процедури конкурсного відбору є прозорими, дозволяють забезпечити необхідний рівень професіоналізму. В 2020 році був обраний за конкурсом професор кафедри Володимир Онопрієнко строком на два роки.

3. Заклад вищої освіти залучає роботодавців до організації та реалізації освітнього процесу.

Під час онлайн спілкування з роботодавцями було встановлено їх активну участь у розробленні та перегляді ОП “Екологія”, у процедурі захисту звітів виробничої практики, у роботі екзаменаційної комісії. Практикується проведення практичних занять на виробництві, що підтвердили при онлайн зустрічі в.о. директора Гетьманського національного природного парку Олександр Яковенко, в.о. директора природного заповідника “Михайлівська цілина” Григорій Дудченко, студент 3 курсу Дмитро Кошелівський та студентка 4 курсу Діана Штефан. Також роботодавці і здобувачі підтвердили що є базами практик для здобуття компетентностей під час виробничої практики. За участю роботодавців проводяться семінари, круглі столи, конференції, майстер-класи, тренінги, відкриті лекції.

4. Заклад вищої освіти залучає до аудиторних занять професіоналів-практиків, експертів галузі, представників роботодавців.

Фактів залучення роботодавців до проведення аудиторних занять за ОП “Екологія” безпосередньо в ЗВО не встановлено. Під час он-лайн зустрічі Григорій Дудченко та Руслан Бойченко підтвердили проведення ними відкритих лекцій та ознайомчих занять. Однак ці заняття відбувалися лише на виробництві.

5. Заклад вищої освіти сприяє професійному розвитку викладачів через власні програми або у співпраці з іншими організаціями.

НПП задіяні в реалізації ОП “Екологія” постійно підвищують свій рівень через стажування, підвищення кваліфікації, майстер-класи, участь в конференціях. Для підвищення кваліфікації НПП користуються курсами підвищення кваліфікації, які ведуть провідні викладачі СНАУ, інших закладів України та інших країн, згідно з «Положенням про організацію та проведення підвищення кваліфікації та стажування педагогічних працівників Сумського НАУ» (http://docs.snau.edu.ua/documents/education/n_docs/2.pdf), які організовує Центр підготовки та підвищення кваліфікації. Підвищення кваліфікації контролюється навчальним відділом. Усі НПП мають відповідне підвищення кваліфікації, підтвердженням чого є сертифікати що були представлені ними та опрацьовані ЕГ. Під час он-лайн зустрічі було з'ясовано що представниками кафедри (Олена Мельник, Вікторія Скляр, Ігор Коваленко) у грудні 2020 року було організоване навчання викладачам, здобувачам та всім бажаючим за програмою “Кліматична безпека Європейського Союзу”.

6. Заклад вищої освіти стимулює розвиток викладацької майстерності.

В СНАУ створено систему заохочення розвитку викладацької майстерності, яка має як матеріальну, так і не матеріальну складову. В якості матеріального заохочення Колективним договором (<http://docs.snau.edu.ua/documents/public/kd1.pdf>) передбачається можливість преміювання, встановлення надбавок до посадового окладу. Під час онлайн зустрічі Ірина Скляр та Олена Мельник підтвердили факт отримання премії за наукові публікації віднесених до науково-метричних баз Scopus, Web of Science. Ігор Коваленко

отримав премію за підготовку та видання навчального посібника “Лісова екологія”. Щодо заохочень нематеріального характеру, які передбачені нормативними документами СНАУ: подяка ректора, представлення співробітника до державних нагород та почесних звань та ін. Із числа НПП ОП “Екологія” Микола Баштовий є “Відмінником освіти України”, Ігор Коваленко нагороджений Знаком “Петра Могили”, Почесними грамотами Кабінету Міністрів України та МОН України, Вікторія Скляр – Подякою МОН України, Вікторія Скляр і Олена Мельник – грамотами Сумської ОДА та обласної ради. Інші викладачі групи забезпечення також відзначені Подяками як ректора СНАУ. Для визначення кращих співробітників в університеті встановлена рейтингова система оцінки діяльності НПП (<https://cutt.us/3Y03n>), яка регламентується Положенням про організацію освітнього процесу. Щорічно проводиться конкурс на кращу випускову кафедру та кращого викладача.

Загальний аналіз щодо Критерію 6:

Сильні сторони та позитивні практики у контексті Критерію 6.

НПП кафедри екології та ботаніки є фахівцями відповідного профілю, наукові та практичні доробки яких повністю відповідають закріпленими за ними ОК. Кафедра екології та ботаніки має тісні довготривалі зв'язки з роботодавцями, які залучаються до реалізації забезпечення внутрішньої системи якості освітнього процесу. Роботодавці активно залучені до процесів працевлаштування випускників ОП “Екологія” та підтверджують їх якісну підготовку.

Слабкі сторони, недоліки та рекомендації щодо удосконалення у контексті Критерію 6.

Рекомендовано розширити форми залучення представників роботодавців безпосередньо до освітнього процесу, проведення аудиторних занять тощо.

Рівень відповідності Критерію 6.

Рівень В

Обґрунтування рівня відповідності Критерію 6.

Професійна та академічна кваліфікація викладачів відповідає переліку дисциплін, які забезпечує досягнення ПРН за ОП. Викладачі повною мірою володіють необхідними компетентностями з дисциплін, що викладають. Кадрова автономія ЗВО регулюється чинними внутрішніми положеннями відповідно до українського законодавства. Система матеріального заохочення працівників є багатовекторною, прозорою та логічною.

Критерій 7. Освітнє середовище та матеріальні ресурси:

1. Фінансові та матеріально-технічні ресурси (бібліотека, інша інфраструктура, обладнання тощо), а також навчально-методичне забезпечення освітньої програми забезпечують досягнення визначених освітньою програмою цілей та програмних результатів навчання.

У ЗВО наявні всі необхідні для забезпечення освітнього процесу матеріально-технічні ресурси. Бібліотечний фонд містить підручники та навчальні посібники, що відповідають профілю спеціальності Екологія, (<https://library.snau.edu.ua/>) крім того здобувачі мають доступ до навчальної та наукової літератури через мережу Інтернет із безкоштовним доступом до міжнародних наукометричних баз даних. Також є вільний доступ здобувачам ВО до репозиторію (<http://repo.snau.edu.ua>). У всіх лабораторіях та кабінетах наявний журнал інструктажу та інструкція по техніці безпеки, а також вогнегасники. Під час занять за ОП використовуються сучасні технічні засоби навчання. Для навчального процесу використовують: лабораторію ПЛР діагностики (реалізована в рамках проекту Еразмус та оснащена новітнім обладнанням. В лабораторії наявна зона ДНК та ампліфікації. Наявне обладнання дає змогу реалізовувати навчальний процес та наукові дослідження.); лабораторію електронної мікроскопії (обладнана двома електронними мікроскопами, які використовують для досліджень розрізів рослин і порід. У лабораторії також наявна витяжна шафа та предметний столик для проведення досліджень); патологоанатомічний музей (дає можливість вивчати будову тварин в натурі); кабінет метрології та стандартизації; лабораторію ґрунтознавства та землеробства (аудиторія з мультимедійним обладнанням в якій розміщена виставка мінералів. В аудиторії наявне обладнання для проведення занять з дисципліни «ґрунтознавство»); музей ґрунтів Сумської області; Smart полігон для досліджень та ін. Дане матеріально-технічне забезпечення дає змогу успішно забезпечити досягнення цілей ОП, завдань та ПРН. Під час інтерв'ю із здобувачами було підтверджено використання лабораторій в освітній і науковій діяльності. Варто зазначити, що у ЗВО велика увага приділяється культурному вихованню - зокрема наявний Центр

культури і мистецтва Сумського національного аграрного університету. Під час інтерв'ю із здобувачами ЗВО та представниками студентського самоврядування було встановлено, що територія СНАУ включає усю необхідну інфраструктуру для забезпечення життєвих і соціальних потреб здобувачів (навчальні корпуси, гуртожитки, комплекс громадського харчування та спортивні майданчики). Усі корпуси підключені до мережі Internet, функціонує зона обмеженого (з незначною швидкістю) Wi-Fi, управління освітнім процесом здійснюється з використанням АСУ СНАУ, є доступ до Moodle. Фінансові ресурси ЗВО для реалізації ОП є достатніми та формуються за рахунок держбюджету і додаткових джерел (госпдоговорів, грантів Eсо-lab, Жан-Моне і т.ін.).

2. Заклад вищої освіти забезпечує безоплатний доступ викладачів і здобувачів вищої освіти до відповідної інфраструктури та інформаційних ресурсів, необхідних для навчання, викладацької та/або наукової діяльності в межах освітньої програми.

Доступ здобувачів вищої освіти та науково-педагогічних працівників до інфраструктури СНАУ та інформаційних ресурсів в межах освітньої програми в навчальний і позанавчальний час здійснюється безоплатно. На території ЗВО доступний безкоштовний доступ до бездротової мережі Інтернет. У викладачів та здобувачів вищої освіти наявний доступ до електронної бібліотеки <https://library.snau.edu.ua/> та електронного репозитарію <http://repo.snau.edu.ua>.

3. Освітнє середовище є безпечним для життя та здоров'я здобувачів вищої освіти, що навчаються за освітньою програмою, та дозволяє задовольнити їхні потреби та інтереси.

Під час відеоконференції з огляду матеріально-технічної бази ЗВО експертною групою було встановлено, що санітарно-технічний стан приміщень, будівель, аудиторій та лабораторій відповідає вимогам безпеки життєдіяльності, охорони праці та пожежної безпеки. Зі слів здобувачів ВО варто зазначити, що гуртожитки в цілому мають задовільні умови проживання. Під час зустрічі із сервісним персоналом і здобувачами вищої освіти було встановлено, що функції контролю стану психологічного благополуччя здобувачів вищої освіти здійснює психологічна служба СНАУ в якій працює два професійних психолога (<https://cutt.us/bMlPk>, <https://cutt.us/dCu3a>) та виховний відділ (<https://cutt.us/CEkLZ>). Із здобувачами системно працюють куратори, особлива увага приділяється адаптації студентів, зокрема першого курсу, до дистанційного навчання. Задля координації та науково-методичного забезпечення роботи з обдарованою молоддю, розвитку та реалізації творчих здібностей здобувачів, залучення їх до активної науково-дослідної, пошукової діяльності, у ЗВО діє Рада молодих вчених СНАУ. Крім того у ЗВО активно працює студентське самоврядування (<https://cutt.us/o8bu5>), що представляє та захищає інтереси здобувачів вищої освіти. Представники студентського самоврядування є членами Вчених рад, Ради із забезпечення якості ОД та ВО. Це дає можливість їм впливати на ухвалення рішень щодо урахування потреб та інтересів студентів. Для виявлення та врахування потреб здобувачів проводиться анкетування, бліц-опитування. Моніторинг потреб здобувачів спрямований на забезпечення доступності інформації, наданої ЗВО, з питань навчання; оцінювання ОП; можливості формування індивідуальної освітньої траєкторії; вибору навчальних дисциплін; формування матеріальної бази тощо. У ЗВО наявний відділ охорони праці та медичний пункт.

4. Заклад вищої освіти забезпечує освітню, організаційну, інформаційну, консультативну та соціальну підтримку здобувачів вищої освіти, що навчаються за освітньою програмою.

Закладом вищої освіти забезпечено освітню підтримку в контексті організації навчання і викладання за ОП Екологія. Зокрема, у відкритому доступі знаходиться інформація про освітньо-професійну програму, навчальний план, силабуси навчальних дисциплін. Крім того наявні так звані «візитівки» до вибіркового дисциплін які дають змогу ознайомитись детально із дисципліною та її особливостями. Під час аналізу результатів опитування здобувачів освіти експертами було з'ясовано, що відгуки здобувачів стосовно задоволеності рівнем підтримки від ЗВО переважно позитивні (<https://agro.snau.edu.ua/kafedri/kafedra-ekologii-ta-botaniki/perelik-dokumentiv-ta-materialiv-yaki-pidgotovleno-na-zapit-ekspertnoi-grupi-z-akreditacii-opp-101-ekologiya/rezultati-opituvannya-zdobuvachiv-na-danij-op-shhodo-ix-potreb-ta-interesiv/>). Під час інтерв'ю здобувачі наголосили на тому, що відділи ЗВО надають консультативну та інформаційну підтримку спільноті. Було з'ясовано, що питання освітньої та організаційної підтримки реалізується через роботу кураторів академічних груп і представників студентського самоврядування. Також під час інтерв'ю голова ППО студентів зазначив, що організація сприяє відстоюванню інтересів здобувачів; у випадку скрутного становища здобувача, за його зверненням, може бути надано одноразову матеріальну допомогу, зокрема особам з інклюзивними потребами. Під час інтерв'ю зі студентським самоврядуванням та здобувачами вищої освіти було встановлено, що здобувачам активно надається організаційна та консультативна підтримка від ЗВО в умовах он-лайн навчання, а соціальна підтримка здобувачам вищої освіти надається шляхом надання соціальних стипендій, матеріальної допомоги на підставі «Положення про іменні стипендії» (http://docs.snau.edu.ua/documents/education/n_docs/polog_pro_imenni_stup.doc).

5. Заклад вищої освіти створює достатні умови для реалізації права на освіту особами з особливими освітніми потребами, що навчаються за освітньою програмою.

В СНАУ створено нормативні умови для реалізації права на освіту осіб з особливими потребами. Зокрема у «Положенні про організацію інтегрованого навчання осіб з особливими освітніми потребами у СНАУ» (<https://cutt.us/3uwVn>). Під час інтерв'ю зі студентським самоврядуванням було встановлено, що інфраструктура закладу забезпечує доступ здобувачам з особливими освітніми потребами до аудиторного фонду та інших приміщень. Діє Положення про організацію інтегрованого навчання осіб з особливими освітніми потребами у СНАУ (http://docs.snau.edu.ua/documents/education/n_docs/Polojennya_OOOP4758.pdf). Розроблено та затверджено Порядок супроводу осіб з обмеженими можливостями ([https://snau.edu.ua/viddil-zabezpechennya-yakosti-osviti/zabezpechennya-yakosti-osviti/navchannya-osib-z-obmezenimi-mozhливostyami/](https://snau.edu.ua/viddil-zabezpechennya-yakosti-osviti/zabezpechennya-yakosti-osviti/navchannya-osib-z-obmezenimi-mozhливostyami/suprovod-osib-z-obmezenimi-mozhливostyami/)). Будинки і споруди враховують вимоги та нормативи Державних будівельних норм України «ДБН В.2.2-3:2018 Будинки і споруди. Заклади освіти»; ДСТУ-Н В.2.2-31-2011 «Настанова з облаштування будинків і споруд громадського призначення елементами доступності для осіб з вадами зору та слуху». Крім того наявні пандуси, обладнання і т. ін. Під час зустрічей було з'ясовано, що за потреби, для окремих категорій здобувачів наказом ректора університету затверджується індивідуальний графік відвідування аудиторних занять. Вступу осіб з особливими освітніми потребами на ОП Екологія не було.

6. Існує чітка і зрозуміла політика і процедури вирішення конфліктних ситуацій (зокрема пов'язаних з сексуальними домаганнями, дискримінацією та/або корупцією тощо), яка є доступною для усіх учасників освітнього процесу та послідовно дотримується під час реалізації освітньої програми.

Процедура врегулювання конфліктних ситуацій пов'язаних з дискримінацією, корупцією та розгляду скарг учасників освітнього процесу, відображена у Положенні про попередження та протидію сексуальним домаганням та дискримінації у Сумському національному аграрному університеті (<https://cutt.us/f8ohi>). Вищезазначене положення стосується розгляду скарг здобувачів освіти, викладачів, питань дискримінації, сексуальних посягань, корупції, конфліктів. Під час інтерв'ю із студентським самоврядуванням як стверджував студентський ректор, для запобігання проявам академічної недоброчесності у СНАУ впроваджено згідно статуту «Кодекс академічної етики» (<https://cutt.us/7u5mn>). Також, під час того ж інтерв'ю зі студентським ректором було встановлено, що у ЗВО є комісія з етики та доброчесності, проте за час функціонування ОП «Екологія» звернень до згаданої комісії не надходило. Крім того варто зазначити, що у СНАУ наявна «Скринька довіри» в електронному форматі яка інформує ректора ЗВО про випадки невідкладної допомоги пов'язаної із ситуаціями конфліктного характеру, дискримінації і т.д. До того ж кожен студент може анонімно звернутися із власним питанням до відповідних служб через систему QR-кодів, які розміщені на дверях кожного навчального приміщення.

Загальний аналіз щодо Критерію 7:

Сильні сторони та позитивні практики у контексті Критерію 7.

1. Значна кількість інноваційного обладнання та високотехнологічних лабораторій та кабінетів які дають змогу досягти ПРН та цілей освітньої програми. 2. Наявність інноваційного SMART полігону які є іноземною інновацією у сфері науки. 3. Наявність достатнього матеріально-фінансового забезпечення освітнього процесу за ОП Екологія. За рахунок держбюджету та різноманітних грантів (Eco-lab, Жан-Моне, тощо). 4. Наявність задовільного інфраструктурного забезпечення у т.ч. безкоштовна бібліотека, спортивні майданчики, лабораторії для наукових досліджень та навчальних занять. 5. Відмінне навчально-методичне забезпечення ОП яке дає змогу досягати зазначених ОПП Екологія цілей та програмних результатів навчання. 6. Доступ до електронного репозитарію і навчально-методичних видань бібліотеки. 7. Наявність в СНАУ Центру культури і мистецтва який сприяє розвитку культури. 8. Безкоштовна мережа Wi-Fi на території приміщень університету. 9. Наявність психологічної служби яка надає допомогу здобувачам вищої освіти. 10. Забезпечення безпечних умов життєдіяльності в СНАУ (наявність відділу охорони праці, наявність вогнегасників у аудиторіях та лабораторіях, а також проведення інструктажів з техніки безпеки для здобувачів). 11. Наявність регулярної та активної консультативної та організаційної підтримки для здобувачів ВО, зокрема в умовах он-лайн навчання. 12. Наявність соціальної допомоги завдяки наданню соціальних стипендій. 13. Забезпечення оптимальних умов доступу до навчальних аудиторій для осіб з інклюзивними потребами. 14. Наявність чіткої процедури врегулювання ситуацій конфліктного характеру пов'язаних із дискримінацією, сексуальним домаганням та корупцією.

Слабкі сторони, недоліки та рекомендації щодо удосконалення у контексті Критерію 7.

Недоліків не виявлено. Додатково рекомендовано звернути увагу на облаштування Wi-Fi доступу до мережі Інтернет не в обмеженому форматі та поширити такий швидкісний доступ також у гуртожитках.

Рівень відповідності Критерію 7.

Рівень А

Обґрунтування рівня відповідності Критерію 7.

Освітнє середовище та матеріальні ресурси мають взірцевий та частково інноваційний характер дають змогу успішно реалізувати освітній процес за даною ОП. Інтегрований рівень безпеки освітнього середовища СНАУ є задовільним. Учасники навчального процесу забезпечені консультативною та психологічною підтримкою. Питанням організації інклюзивної освіти надано значну увагу, що підтверджується наявними технічними засобами та діючими нормативними документами СНАУ. Політики і процедури протидії корупційним викликам, попередження булінгу та домагань, розв'язання імовірних конфліктних ситуацій є чіткими та зрозумілими для всіх учасників освітнього процесу. Недоліки відсутні. Надані ЕГ пропозиції носять рекомендаційний характер. Це дозволяє сформулювати висновок щодо відповідності даного критерію рівню "А" - повна відповідність визначеному критерію, що має взірцевий характер.

Критерій 8. Внутрішнє забезпечення якості освітньої програми:

1. Заклад вищої освіти послідовно дотримується визначених ним процедур розроблення, затвердження, моніторингу та періодичного перегляду освітньої програми.

Процедури розроблення, затвердження, моніторингу та періодичного перегляду ОП визначені та регулюються Положенням про освітні програми у Сумському національному аграрному університеті (<https://snau.edu.ua/wp-content/uploads/2019/11/Положення-про-Освітні-програми-СНАУ.pdf>), яке було затверджене наприкінці 2019 року. Повноваження та відповідальність у частині виконання цих процедур визначені Положенням про проектні групи та групи забезпечення з розроблення і супроводження освітніх програм у Сумському національному аграрному університеті (<https://snau.edu.ua/wp-content/uploads/2019/10/Положення-про-Проектні-групи-та-групи-забезпечення.pdf>). Факт перегляду та оновлення ОП "Екологія" був установлений під час онлайн спілкування з гарантом ОП, представниками здобувачів, НПП, роботодавців, студентського самоврядування, сервісних підрозділів СНАУ. Зміст ОП "Екологія" приводився у відповідність до Стандарту вищої освіти, однак це не відображено в , ОПП і НП 2017, 2018 років, про що було вказано в критеріях 2 і 5. Адміністрація ЗВО здійснює моніторинг якості освіти з урахуванням думки здобувачів, розроблено анкети, які розміщено на сайті ЗВО: (<https://agro.snau.edu.ua/studentu/dumka-studenta/>). Реалізація моніторингу ОП через опитування різних груп стейкхолдерів визначається «Положенням про опитування стейкхолдерів освітньої діяльності у СНАУ» (<https://snau.edu.ua/wp-content/uploads/2021/01/Положення-про-опитування-стейкхолдерів.pdf>).

2. Здобувачі вищої освіти безпосередньо та через органи студентського самоврядування залучені до процесу періодичного перегляду освітньої програми та інших процедур забезпечення її якості як партнери. Позиція здобувачів вищої освіти береться до уваги під час перегляду освітньої програми.

Здобувачі вищої освіти безпосередньо та через органи студентського самоврядування активно приймають участь у процесі періодичного перегляду ОП "Екологія" та в інших процедурах забезпечення якості. Підтвердженням чого є внесення змін до наказу №365-К від 08.11.2019 року "Про призначення проектних груп", до складу якої включено здобувача першого рівня вищої освіти Юлію Мельник (Наказ про призначення керівників та затвердження проектних груп на факультеті агротехнологій та природокористування №181_К від 12.05.2020 (https://agro.snau.edu.ua/wp-content/uploads/Проектні-групи-на-факультеті_12.05.2020.pdf)). На сайті СНАУ на сторінці факультету агротехнологій та природокористування є у вільному доступі анкети щодо якості освітньо-професійної програми (<https://cutt.us/Hgk8Z>), а також результати анкетування щодо якості викладання дисциплін (<https://cutt.us/UEYrZ>). Під час онлайн зустріч здобувачі та представники студентського самоврядування підтвердили проведення факт опитування, підтвердження чого є результати анкетування (<https://snau.edu.ua/viddil-zabezpechennya-yakosti-osviti/zabezpechennya-yakosti-osviti/monitoring-osvitnix-program/opituvannya/rezultati-anketuvannya/>). Відповідно до наказу "Про затвердження складу ради із забезпечення якості освітньої діяльності СНАУ на 2020-2021 н.р." (<https://snau.edu.ua/wp-content/uploads/2020/06/Склад-Ради-наказ-236-К-2020-2021.pdf>) до складу ради із забезпечення якості освітньої діяльності та якості вищої освіти входять голова студентського самоврядування О. Галушко та заступник голови студентського самоврядування з наукової та навчальної роботи Є. Улько. Проте є неузгодженість в джерелах інформації, а саме: на сайті СНАУ т.в.о. Голови студентського самоврядування є Напон Вікторія, а за даними гаранта ОП Дар'я Кравченко. Обговорення ОП "Екологія" відбувається на розширених засіданнях Вченої ради факультету агротехнологій та природокористування за участю членів проектної групи та членів студентського самоврядування (студентський декан та голова студентського профкому факультету). Пропозиції та зауваження здобувачів беруться до уваги, визначаються засоби та механізми їх втілення, обговорюються і затверджуються та вносяться відповідні зміни до ОП та НП. Також пропозиції обговорюються та затверджуються на засіданнях Вченої ради СНАУ, куди входять представники студентського самоврядування. За пропозиціями здобувачів, зокрема, Вікторії Павлюченко у ОП та НП 2020 р. збільшена кількість годин на ОК "Заповідна справа" та "Нормування антропогенного навантаження", відповідно, до 120 та 150 год.

3. Роботодавці безпосередньо та/або через свої об'єднання залучені до процесу періодичного перегляду освітньої програми та інших процедур забезпечення її якості як партнери.

У процесі розроблення ОП “Екологія” враховувалися рекомендації роботодавців, підтвердженням чого є протоколи спільних розширених засідань (https://agro.snau.edu.ua/wp-content/uploads/2021/03/ПРОТОКОЛ_ЕКОЛОГІЯ_СТЕЙКХОЛДЕРИ_2020.pdf) та експертна оцінка роботодавців (<https://agro.snau.edu.ua/wp-content/uploads/2021/03/Рецензії-роботодавців.pdf>). Під час онлайн спілкування з роботодавцями було встановлено їх активну участь у розробленні та перегляді ОП “Екологія”. Зокрема, Сергій Кубряков (національний природний парк “Деснянсько-Старогутський”) при обговоренні ОП у січні 2020 року висловив пропозицію по збільшенню годин з ОК “Сучасні мультимедійні та ГІС-технології”, що була врахована при оновленні ОП. У звіті самоаналізу вказано, що роботодавці задіяні через постійний процес анкетування щодо якості підготовки випускників ОП, також на сайті СНАУ є форма анкети для опитування роботодавців (<https://snau.edu.ua/viddil-zabezpechennya-yakosti-osviti/zabezpechennya-yakosti-osviti/monitoring-osvitnix-program/opituvannya/anketuvannya/>), що підтверджено додатково наданою інформацією СНАУ <https://agro.snau.edu.ua/kafedri/kafedra-ekologi%20%97-ta-botaniki/perelik-dokumentiv-ta-materialiv-yaki-pidgotovleno-na-zapit-ekspertno%20%97-grupi-z-akreditaci%20%97-opp-101-ekologiya/13-rezultati-anketuvannya-robotodavciv-i-pidtvrdzhuyuchi-dokumenti-pro-prijnyati-rishennya-za-rezultatami-opituvannya/>.

4. Існує практика збирання, аналізу та врахування інформації щодо кар'єрного шляху випускників освітньої програми.

Збирання, аналіз і врахування інформації щодо кар'єрного шляху випускників ОП в СНАУ віднесена до факультетського рівня, факультет самостійно визначається з формами, видами співпраці та періодичністю збирання інформації щодо кар'єрного шляху випускників. На сторінці кафедри є вкладка наші випусники (<https://agro.snau.edu.ua/kafedri/kafedra-ekologi%20%97-ta-botaniki/nashi-vipuskniki/>), але на цьому ресурсі представлені лише десять випускників, що займають провідні професійні посади. В кінці 2020 року було затверджене Положення про опитування стейкхолдерів освітньої діяльності у Сумському національному аграрному університеті (<https://cutt.ly/bjPkNz5>), існує анкета випускників (<https://cutt.us/pmK9J>). Результати опитування випускників на сайті не представлені. Під час он-лайн зустрічі з сервісними підрозділами директорка Офісу промоції повідомила, що наразі відбувається процедура створення Клубу випускників.

5. Система забезпечення якості закладу вищої освіти забезпечує вчасне реагування на виявлені недоліки в освітній програмі та/або освітній діяльності з реалізації освітньої програми.

Проведення моніторингу задоволеності здобувачами всіма ОК ОП дає можливість реагування на недоліки. Під час оновлення робочих програм (силабусів) ОК було рекомендовано сформувати матриці відповідності ПРН та РН за ОК, що було реалізовано на ОП “Екологія”. У ході здійснення процедур внутрішнього забезпечення якості за час реалізації ОП “Екологія” було відкрито міжфакультетські навчально-наукові лабораторії, а саме “Електронної мікроскопії”, “ПЛР діагностики” у рамках проекту Erasmus+ KA2, який реалізується міжнародним науковим консорціумом за фінансової підтримки Європейського Союзу, “Лабораторія екологічного землеробства та природокористування” (<http://science.snau.edu.ua/>). Розроблені для використання в освітньому процесі підручники, навчальні посібники, методичні вказівки для ОК, практик, підготовки кваліфікаційної роботи. Під час перегляду ОП “Екологія” були враховані пропозиції здобувачів, роботодавців щодо обсягів ОК, внесення до циклу загальної підготовки ОК “Громадянська освіта” та “Історично-філософські студії”, впроваджені у вибіркового блоку дисципліни гуманітарного спрямування, хоча у НП відсутнє відображення цього факту.

6. Результати зовнішнього забезпечення якості вищої освіти (зокрема, зауваження та пропозиції, сформульовані під час попередніх акредитацій), беруться до уваги під час перегляду освітньої програми.

Попередня акредитаційна експертиза напряму 6.040106 “Екологія, охорона навколишнього середовища та збалансоване природокористування” була проведена в СНАУ в 2016 році. Експерти (Борис Борисюк, Валентин Павлов) рекомендовали активізувати роботу щодо підготовки підручників і навчальних посібників за фахом, продовжити розробку методичного забезпечення щодо організації індивідуальної та самостійної роботи студентів, продовжити роботу з модернізації лабораторної бази для проведення наукових досліджень, сприяти розширенню участі бакалаврів у наукових конференціях, які проводяться у навчальних та наукових закладах України. Відповідно до вище зазначених рекомендацій, освітній процес за ОП “Екологія” на сьогоднішній день забезпечений курсами лекцій, методичними вказівками для самостійної роботи, лабораторних та курсових робіт, для проведення практик та написання кваліфікаційної роботи. Підготовлено ряд підручників та навчальних посібників, серед яких популярністю користуються “Екологічна фізіологія рослин” (автор Вікторія Скляр) та “Екологічна безпека” (автор Володимир Онопрієнко). На кафедрі створено Центр колективного користування науковим обладнанням “Лабораторія екологічного землеробства та природокористування”. У освітньому процесі ОП “Екологія” задіяні новостворені у СНАУ лабораторії, зокрема, ПЛР-діагностики. Здобувачі приймають активну участь у наукових заходах (конференціях, конкурсах, проектах) як державного, так і міжнародного рівнів (<https://cutt.us/nKwAx>). Всі

пропозиції, надані експертами під час акредитації 2016 року враховані і реалізовані. Результати зауважень та пропозицій акредитацій ОП в СНАУ враховуються у процесі удосконалення внутрішньої системи забезпечення якості. У 2020 році вченою радою було розглянуто питання “Про результати акредитації освітніх програм та забезпечення дотримання критеріїв Національного агентства із забезпечення якості вищої освіти”. У 2019-2020 н.р. розроблено та прийнято Концептуальні засади гуманітарної складової фахівців у СНАУ, сформовано нову процедуру вибору здобувачами ОК (<https://cutt.us/cKlpf>). Створені відділ якості освіти та відділ ліцензування та акредитації, розроблені та затверджені ряд положень (<https://cutt.us/xoblo>). Визначені функції факультетів у системі забезпечення якості, призначені заступники деканів із цього напрямку. Оновлені склад проектних груп і гаранті ОП, проведені підвищення кваліфікацій для гарантів і членів проектних груп. Постійно ведеться робота з удосконалення процедур розроблення, моніторингу та періодичного перегляду освітніх програм. СНАУ приймає активну участь у забезпеченні якості освіти, наразі є учасником проекту “Ініціатива академічної доброчесності та якості освіти” ACADEMIC IQ (<https://cutt.us/pAYgq>), у межах якого проводиться самоаналіз системи внутрішнього забезпечення якості.

7. В академічній спільноті закладу вищої освіти сформована культура якості, яка сприяє постійному розвитку освітньої програми та освітньої діяльності за цією програмою.

Академічна спільнота СНАУ є невід'ємним елементом системи внутрішнього забезпечення якості освітньої діяльності на рівні ОП. Як члени робочих проектних груп представники НПП приймають участь у роботі різних семінарів, фокус-групових досліджень, метою яких є оптимізація структури та змісту ОК, удосконалення професійної майстерності, впровадження і використання нових інтерактивних методів та сучасних технологій у навчанні. Семінари на випусковій кафедрі проводяться 2-4 рази на семестр (<https://cutt.us/zp9Yz>, <https://cutt.us/QIRIO>, <https://cutt.us/X6Fkd>). НПП кафедри екології та ботаніки Ігор Коваленко та Вікторія Скляр є членами Методичної та Вченої ради СНАУ, Ради із забезпечення якості вищої освіти. Удосконаленню ОП “Екологія” сприяє активна участь НПП у комісіях профільного Департаменту Сумської ОДА, у науково-технічних радах установ ПЗФ та у ГО (під час он-лайн зустрічі Сергій Кубряков, директор національного природного парку “Деснянсько-Старогутський” підтвердив, що його заступником у НТР є Ігор Коваленко), взаємодія із науковими установами та іншими ЗВО, здійснення консультування (громадян, установ). У СНАУ сформована трирівнева система внутрішнього забезпечення якості освіти: 1 рівень – програмний, функції та відповідальність покладено на проектну групу та гаранта ОП; 2 рівень – факультетський, функції та відповідальність покладено на вчені ради факультетів, деканів, заступників деканів з питань забезпечення якості, 3 рівень – університетський рівень, функції та відповідальність покладені на Раду із забезпечення якості освітньої діяльності та якості вищої освіти СНАУ (<https://cutt.us/ZwZer>), Відділ якості освіти, ліцензування та акредитації (<https://cutt.us/91H7B>), навчальний відділ. Студентське самоврядування приймає участь в обговоренні та вирішенні питань удосконалення освітнього процесу, науково-дослідної роботи, призначення стипендій, організації дозвілля, оздоровлення, побуту, є членами Вченої ради та Ради із забезпечення якості освітньої діяльності та вищої освіти.

Загальний аналіз щодо Критерію 8:

Сильні сторони та позитивні практики у контексті Критерію 8.

У СНАУ створена та функціонує внутрішня система забезпечення якості освітньої діяльності, що формує культуру якості освіти в академічній спільноті. Перевагою є студентоцентрованість, що реалізована їх активною участю в освітньому процесі СНАУ через залучення до Рад, перегляду та моніторингу ОП, анкетування з питань освітньої діяльності, наукової діяльності.

Слабкі сторони, недоліки та рекомендації щодо удосконалення у контексті Критерію 8.

Відсутність чіткого механізму збору та аналізу інформації про кар'єрний шлях випускників та їх участі в моніторингу та перегляді ОП. Рекомендовано завершити організаційно-технічне забезпечення процесу моніторингу та перегляду ОП саме у частині налагодження зворотного зв'язку із різними групами стейкхолдерів (у тому числі - випускниками ОП) шляхом отримання системної інформації щодо результатів їх опитування.

Рівень відповідності Критерію 8.

Рівень В

Обґрунтування рівня відповідності Критерію 8.

В СНАУ налагоджена система внутрішнього забезпечення якості освітньої діяльності через залучення здобувачів, НПП та роботодавців. Більш продуктивний рівень функціонування внутрішньої системи якості може бути досягнутий через залучення випускників. Означена система в цілому відповідає нормативним вимогам, має позитивні практики щодо покращення стану якості освіти на рівні ЗВО. Проте має певні рекомендації щодо розширення кола стейкхолдерів та налагодження зворотного зв'язку з ними. Є незначні зауваження, які мають організаційно-технічний характер і не впливають на позитивне враження від організації роботи ЗВО за даним критерієм. Запланована траєкторія вдосконалення є досяжною та адекватною.

Критерій 9. Прозорість та публічність:

1. Визначені чіткі і зрозумілі правила і процедури, що регулюють права та обов'язки всіх учасників освітнього процесу, є доступними для них та послідовно дотримуються під час реалізації освітньої програми.

Майже всі нормативні документи, що регламентують діяльність СНАУ в цілому та освітню діяльність зокрема, розроблено ЗВО та оприлюднено на офіційному веб-сайті. Правила і процедури регламентуються наступними документами: - Статут СНАУ (затверджений у 2015 р.) (http://docs.snau.edu.ua/documents/normatyvni-dokumenty/statut_snau_2015.pdf) ; Колективний договір (<http://docs.snau.edu.ua/documents/public/kd1.pdf>), та іншими документами про організацію освітнього процесу, що розміщені на сайті СНАУ. Регулювання прав та обов'язків всіх учасників освітнього процесу здійснюється згідно з положенням Про організацію навчального процесу в СНАУ (<https://cutt.us/WYZ4P>). Розроблено та оприлюднено проєкт нового Положення про організацію освітнього процесу (<https://snau.edu.ua/wp-content/uploads/2021/04/Положення-ООП-нове.pdf>). Варто зазначити, що у ЗВО наявна стратегія розвитку Сумського національного аграрного університету на 2021-2025 роки (<https://cutt.us/wJqKv>).

2. Заклад вищої освіти не пізніше ніж за місяць до затвердження освітньої програми або змін до неї оприлюднює на своєму офіційному веб-сайті відповідний проєкт з метою отримання зауважень та пропозицій заінтересованих сторін.

На сайті СНАУ за посиланням (<https://cutt.us/5A5AD>) оприлюднено проєкт ОП «Екологія» першого (бакалаврського) рівня вищої освіти, зі змінами, які пропонуються на обговорення, що є доступними для розгляду та надання пропозицій зовнішніми та внутрішніми стейкхолдерами. Про обговорення ОП зовнішніми стейкхолдерами свідчать надані експертам результати анкетування роботодавців і підтверджуючі документи про прийняті рішення за результатами опитування в т.ч. протоколи засідань кафедри тощо (<https://agro.snau.edu.ua/kafedri/kafedra-ekologii-ta-botaniki/perelik-dokumentiv-ta-materialiv-yaki-pidgotovleno-na-zapit-ekspertnoi-grupi-z-akreditacii-opp-101-ekologiya/13-rezultati-anketuvannya-robotodavciv-i-pidtvrdzhuyuchi-dokumenty-pro-prijnyati-rishennya-za-rezultatami-opituvannya/>). Зі слів гаранта ОП, проєкти освітніх програм оприлюднювалися завчасно на офіційному веб-сайті ЗВО з метою одержання зауважень і пропозицій стейкхолдерів.

3. Заклад вищої освіти своєчасно оприлюднює на своєму офіційному веб-сайті точну та достовірну інформацію про освітню програму (включаючи її цілі, очікувані результати навчання та компоненти) в обсязі, достатньому для інформування відповідних заінтересованих сторін та суспільства.

ОП «Екологія» першого (бакалаврського) рівня вищої освіти, оприлюднено на веб-сторінці факультету агротехнологій та природокористування СНАУ (https://agro.snau.edu.ua/wp-content/uploads/2021/03/2020_ОПП_ЕКО_БАКАЛАВРИ.pdf). Звіт з самооцінювання розміщений за посиланням на офіційному сайті ЗВО: (<https://snau.edu.ua/i-riven-vishho%1%97-osviti-bakalavr/>).

Загальний аналіз щодо Критерію 9:

Сильні сторони та позитивні практики у контексті Критерію 9.

1. Сайт СНАУ є інформативним, має зрозумілий інтерфейс, дивовижний дизайн та має дві версії україномовна та англійськомовна. 2. Розміщена на сайті інформація систематично та регулярно оновлюється, а також доступна у вільному доступі. 3. На сайті наявні всі необхідні документи щодо цілей, завдань та організації навчального процесу за ОП Екологія за 2017-2021 рр. 4. Наявна значна кількість документів для акредитаційного процесу у вільному доступі.

Слабкі сторони, недоліки та рекомендації щодо удосконалення у контексті Критерію 9.

Суттєвих недоліків не виявлено. Окремі нормативні документи, що затверджено в СНАУ, було оприлюднено/оновлено на сайті ЗВО лише під час проведення акредитаційної експертизи. Деякі базові нормативні документи знаходяться в процесі оновлення. Рекомендовано на офіційній сторінці СНАУ оприлюднювати також зауваження і пропозиції стейкхолдерів до проектів ОП.

Рівень відповідності Критерію 9.

Рівень В

Обґрунтування рівня відповідності Критерію 9.

Інформаційне забезпечення освітнього процесу є достатньо повним. Основні нормативні документи, фінансова звітність, організаційні та ін. знаходяться у вільному доступі. Сайт ЗВО є інформативним. Освітні програми, їх проекти оприлюднюються на сайті вчасно, мають організований зворотній зв'язок з гарантом програми. Недоліки відсутні, надані ЕГ рекомендації дозволяють сформулювати висновок щодо відповідності даного критерію рівню "В". Запланована траєкторія вдосконалення є досяжною та адекватною.

Критерій 10. Навчання через дослідження:

1. Зміст освітньо-наукової програми відповідає науковим інтересам аспірантів (ад'юнктів) і забезпечує їх повноцінну підготовку до дослідницької та викладацької діяльності у закладах вищої освіти за спеціальністю та/або галуззю.

не застосовується

2. Наукова діяльність аспірантів (ад'юнктів) відповідає напряміві досліджень наукових керівників.

не застосовується

3. Заклад вищої освіти організаційно та матеріально забезпечує в межах освітньо-наукової програми можливості для проведення і апробації результатів наукових досліджень відповідно до тематики аспірантів (ад'юнктів) (проведення регулярних конференцій, семінарів, колоквиумів, доступ до використання лабораторій, обладнання тощо).

не застосовується

4. Заклад вищої освіти забезпечує можливості для долучення аспірантів (ад'юнктів) до міжнародної академічної спільноти за спеціальністю, зокрема через виступи на конференціях, публікації, участь у спільних дослідницьких проектах тощо.

не застосовується

5. Існує практика участі наукових керівників аспірантів у дослідницьких проектах, результати яких регулярно публікуються та/або практично впроваджуються.

не застосовується

6. Заклад вищої освіти забезпечує дотримання академічної доброчесності у науковій діяльності наукових керівників та аспірантів (ад'юнктів), зокрема вживає заходів для виключення можливості здійснення наукового керівництва особами, які вчинили порушення академічної доброчесності.

не застосовується

Загальний аналіз щодо Критерію 10:

Сильні сторони та позитивні практики у контексті Критерію 10.

не застосовується

Слабкі сторони, недоліки та рекомендації щодо удосконалення у контексті Критерію 10.

не застосовується

Рівень відповідності Критерію 10.

не застосовується

Обґрунтування рівня відповідності Критерію 10.

не застосовується

IV. Інші спостереження

У цьому розділі експертна група може викласти інші спостереження, пов'язані із освітньою програмою, освітньою діяльністю за цією програмою або процедурою проведення акредитації.

дані відсутні

V. Підсумки

На думку експертної групи, підстави для прийняття рішення про відмову в акредитації ОП, не пов'язані із відповідністю Критеріям оцінювання якості освітньої програми, **відсутні**.

За результатами акредитаційної експертизи експертна група вважає, що освітня програма відповідає Критеріям за наступними рівнями відповідності:

Критерій 1. Проектування та цілі освітньої програми	B
Критерій 2. Структура та зміст освітньої програми	B
Критерій 3. Доступ до освітньої програми та визнання результатів навчання	B
Критерій 4. Навчання і викладання за освітньою програмою	A
Критерій 5. Контрольні заходи, оцінювання здобувачів вищої освіти та академічна доброчесність	B
Критерій 6. Людські ресурси	B
Критерій 7. Освітнє середовище та матеріальні ресурси	A
Критерій 8. Внутрішнє забезпечення якості освітньої програми	B

За результатами акредитаційної експертизи рішенням експертної групи є **акредитація**.

Додатки до звіту:

Документ	Назва файла	Хеш файла
Додаток	<i>Додаток 1.pdf</i>	RosYcsS2T6+8bzM5u+7Z4lpBocemnoezwSoHJPу4U 04=
Додаток	<i>Додаток 2.pdf</i>	CnVjaLkRUztkNZXy53J5pvVjqBfJu+4y54ylEpbx034 =
Додаток	<i>Додаток 3.pdf</i>	3sWkLO+bgeez7/aSou1/nSt9kVQJXUh89Y497VkVQ no=

Шляхом підписання цього звіту ми стверджуємо, що провели акредитаційну експертизу у повній відповідності із Положенням про акредитацію освітніх програм, за якими здійснюється підготовка здобувачів вищої освіти, та інших актів законодавства, а також здійснювали свої функції добросовісно, неупереджено і добросовісно.

Документ підписаний кваліфікованими електронними підписами.

Керівник експертної групи

Бахарєв Володимир Сергійович

Члени експертної групи

Ковальчук Наталія Сергіївна

Соніч Іван Іванович